

গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ প্ৰদত্ত ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নৰ গৱেষণাৰ পত্ৰ

বিষয় : শালবাৰী অঞ্চলত প্ৰচলিত খেল-ধেমালি : এক অধ্যয়ন ।

শ্ৰী কৰবী দাস

স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ , চতুৰ্থ সান্নাঘিক , শালবাৰী মহাবিদ্যালয়

বিষয় : অসমীয়া প্ৰধান

কোড নং : UA - 181-408-0056

ৰেজিষ্টাৰ নং - 18050149

44
50

মীনা কাকতি
18/05/2019

তত্ত্বাবধায়িকা

শ্ৰী মীনা কাকতি

সহকাৰী অধ্যাপিকা, অসমীয়া বিভাগ

শালবাৰী মহাবিদ্যালয়

কৃতজ্ঞতা স্বীকাৰ

প্ৰথমে মই কৃতজ্ঞতা দিব বিচাৰিছো উচ্চ শিক্ষাৰ প্ৰতিষ্ঠান গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ক। কিয়নো বিশ্ববিদ্যালয়ে এনেকুৱা পদক্ষেপ লোৱাৰ বাবেহে মই এই ক্ষুদ্ৰ গৱেষণা পত্ৰখন প্ৰস্তুত কৰিবলৈ সুবিধা পাইছো।

অসমীয়া বিষয়ক 'প্ৰধান বিষয়' হিচাপে লবলৈ অনুমতি দিয়াৰ লগতে বিভিন্ন সময়ত দিহা-পৰামৰ্শ আগবঢ়াই সহায় কৰাৰ বাবে আমাৰ শালবাৰী মহাবিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ মুৰব্বী অধ্যাপিকা শ্ৰীনিতুমণি দাস বাইদেউলৈ কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো।

'শালবাৰী অঞ্চলত প্ৰচলিত খেল- ধেমালি: এক অধ্যয়ন'— শীৰ্ষক ক্ষুদ্ৰ গৱেষণা পত্ৰখনৰ তহাৰধায়িকা সহ অধ্যাপিকা শ্ৰী মীনা কাকতি বাইদেউলৈ কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলো। যাৰ অনুমতি, সহায়- সহযোগিতা, দিহা- পৰামৰ্শৰ লগতে মই কৰি অহা ক্ৰটি- বিচ্যুতিবোৰ দেখুৱাই নিদিলে এই গৱেষণা পত্ৰখন প্ৰস্তুত হৈ নুঠিলেহেঁতেন। সেয়ে তেওঁৰ ওচৰত মই চিৰকৃতজ্ঞ।

শালবাৰী মহাবিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ সহ অধ্যাপক ড° হৰিশ দাস ছাৰ, সহ অধ্যাপিকা শ্ৰী নৰ্মদা বসুমতাৰী বাইদেউ আদিয়ে মোক দিহা- পৰামৰ্শ দিয়াৰ বাবে তেওঁলোকৰ ওচৰত মই চিৰকৃতজ্ঞ।

উধিয়াগুৰী গাঁৱৰ শ্ৰদ্ধেয় শ্ৰী তৰুণ চন্দ্ৰ দাস (সহকাৰী শিক্ষক, কনকলতা এম. ই. স্কুল) শালবাৰী অঞ্চলত প্ৰচলিত খেল- ধেমালিৰ বিষয়ে চমু আভাস আঙুলিয়াই দি মোক সহায় কৰাৰ বাবে তেখেতলৈও মই কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলো।

পৰিশেষত মই শালবাৰী মহাবিদ্যালয়ৰ সৰ্বাংগীন উন্নতি কামনা কৰিলো।

শ্ৰী কৰবী দাস

অসমীয়া বিভাগ, শালবাৰী মহাবিদ্যালয়

BONAFIDE CERTIFICATE

This is to certify that the intitled “Salbari Ancholot Prasalita khel-Dhemali Ek Adhyayan” is a bonafide record independent Rescarch dissertation paper done by “Sri Karabi Das B.A. 4th’semester Assamese (Major) submitted to the controller to examinations Gauhati University for the B.A. 4th semester in assamese and that the dessertation has not previously formed and kind of Rescarch projects.

Signature of Supervisor

Sri Meena Kakati, M.A.M.Phil
Asst. Prof. Assamese deptt.
Salbari College, Salbari

সূচীপত্ৰ

পৃষ্ঠা

অৱতাৰণিকা	:	উদ্দেশ্য, পদ্ধতি আৰু উৎস	১ – ২
প্ৰথম অধ্যায়	:	ল'ৰাই খেলা খেল-ধেমালি	৩ – ১১
দ্বিতীয় অধ্যায়	:	ছোৱালীয়ে খেলা খেল-ধেমালি	১২ – ১৫
তৃতীয় অধ্যায়	:	খেল জগতত শালবাৰী অঞ্চলৰ অৱদান	১৬ – ২১
সামৰণি	:		২২

শালবাৰী অঞ্চলত প্ৰচলিত খেল-ধেমালি : এক অধ্যয়ণ

অৱতাৰণিকা :

শালবাৰী। বাক্সা জিলাৰ শালবাৰী মহকুমাৰ ই মহকুমা সদৰ। ভাৰত- ভূটান সীমান্তৱৰ্তী মানাহ অভয়াৰণ্যৰ গাতে লাগি থকা তথা গাঁৱৰ পৰা চহৰলৈ পৰিৱৰ্তন হবলৈ ধৰা এখন ঠাই। আজিৰ পৰা প্ৰায় এশ বছৰ আগেয়ে এই ঠাইত শালবাৰী নামৰ কোনো গাঁও নাছিল, আছিল মাথো শাল গছৰে ভৰা এখন ঝাৰণি। এই শাল গছৰে পৰিপূৰ্ণ ঝাৰণিৰ বাবে এই ঠাইখনক শালবাৰী নামেৰে নামকৰণ কৰা হয়।

শালবাৰীখন বৰপেটা জিলাৰ ভৱানীপুৰ-ভূঞাপাৰা পথেৰে প্ৰায় ২৩ কিঃমিঃ দূৰত অৱস্থিত। ভৌগোলিক পৰিসীমাৰ দিশেৰে প্ৰায় ৩ কিঃমিঃ ব্যাসাৰ্দ্ধৰ হ'ব। ইয়াৰ উত্তৰে আছে মানাহ অভয়াৰণ্য আৰু ৰূপহী। দক্ষিণে আছে সাউদৰভিঠা, পূবে আছে চেংলিমাৰি, ধূমাৰ পথাৰ আৰু পশ্চিমে আছে আঁওহাটা, গাতি গাঁও। এই ভিতৰুৱা অঞ্চলত বসবাস কৰা লোকসকলৰ ভিতৰত বেছিভাগ বড়ো সম্প্ৰদায়ৰ। ইয়াৰ উপৰিও ইয়াত আছে কোঁচ, কলিতা, বঙালী, নেপালী, আদিবাসী আৰু ইছলাম ধৰ্মীয় লোক। এই ঠাইডোখৰৰ বাসিন্দাসকলে অতীজৰে পৰা অতি মিলাপ্ৰীতিৰে বসবাস কৰি আহি আছে। ইয়াত কোনো জাতি, জনজাতি, জনগোষ্ঠীৰ বৈষম্য ভাৱ দেখিবলৈ পোৱা নাযায়। ই হ'ল জাতি জনগোষ্ঠীৰ মিলনভূমি।

আগতেই উল্লেখ কৰা হৈছে যে আজিৰ পৰা প্ৰায় এশ বছৰ আগেয়ে শালবাৰী গাঁৱৰ কোনো অস্তিত্বই নাছিল। এই অঞ্চলৰ পুৰণি গাঁৱসমূহ আছিল হুদুখাটা, চমুৱাগাতি, কমলাবাৰী, হাঁহচৰা ইত্যাদি। কালক্ৰমত এই গাঁৱসমূহৰ মাজে মাজে শালবাৰী, মাধপুৰ, টাঙ্গাবাৰী, আঁওহাটা, উধিয়াগুৰী, পালছিগুৰী আদি গাঁৱসমূহ স্থাপন হৈ বৃহত্তৰ শালবাৰী অঞ্চল গঠিত হৈছে। নতুন গাঁও, নতুন মানুহ, তেওঁলোকৰ মাজত নাছিল কোনো ঐক্য, নাছিল সামাজিক অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠান। বৃহত্তৰ শালবাৰী ৰাইজ একগোট হোৱাৰো এটা সৰু ঘটনা আছে। এই বৃহত্তৰ অঞ্চলৰ ৰাইজে বস্তু কিনা-বেচা কৰিবৰ বাবে বজাৰ কৰিবলৈ গৈছিল শালবাৰীৰ পৰা ৭-৮ কিঃমিঃ পশ্চিমে থকা একমাত্ৰ সাপ্তাহিক বজাৰ বাঁহবাৰীৰ দেওবৰীয়া বজাৰখনলৈ। তেনেকুৱা সময়তে বাঁহবাৰীৰ স্থানীয় একাংশ ৰাইজৰ সৈতে আমাৰ এই অঞ্চলৰ একাংশ ৰাইজে কোনো কথাত কাজিয়া লাগিছিল। তাৰেই ফলশ্ৰুতিত বৃহত্তৰ শালবাৰী অঞ্চলৰ ৰাইজ একত্ৰিত হৈ পৰিল আৰু বাঁহবাৰী সাপ্তাহিক বজাৰখন এক প্ৰকাৰ বৰ্জন কৰি তেওঁলোকে বিকল্প সাপ্তাহিক বজাৰ এখনৰ কথা চিন্তা কৰিলে। ফলস্বৰূপে শালবাৰীত বুধবাৰ আৰু শনিবাৰে সপ্তাহত দুদিনীয়াকৈ সাপ্তাহিক বজাৰখনৰ শুভাৰম্ভ কৰে। বজাৰ স্থাপন স্বাৰ্থত বৃহত্তৰ শালবাৰী অঞ্চলৰ ৰাইজ যি একতাৰ দোলেৰে বান্ধোনত আবদ্ধ হ'ল সি আৰু সুলকি নপৰিল। তেওঁলোকে এটা এটাকৈ শালবাৰীত অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠান স্থাপনৰ কাম আৰম্ভ কৰি দিলে। এনেদৰেই ৰাইজৰ একান্ত প্ৰচেষ্টাত শালবাৰী বৰ্তমান উন্নত পৰ্যায়ত উপনীত হৈছে। শালবাৰী অঞ্চলৰ বিষয়ে

বহুলাই বৰ্ণনা কৰা আমাৰ উদ্দেশ্য নহয়। আমাৰ উদ্দেশ্য হ'ল- বৃহত্তৰ শালবাৰী অঞ্চলৰ খেল-ধেমালিৰ বিষয়ে কিছু কথা অৱগত কৰা।

শালবাৰী অঞ্চলত অতীজৰে পৰা বিভিন্ন ধৰণৰ খেল-ধেমালিৰ প্ৰচলন আছিল। সেইবোৰ হ'ল- ফুটবল, হাউণ্ডু, চোপ খেল, বাঘ-গৰু খেল, মাৰ্বল খেল, ভলীবল, ক্ৰিকেট ইত্যাদি। ইয়াৰ উপৰিও পূৰ্ণি দিনত কুকুৰা যুঁজ, দৌৰ, জাম্প, টেকেলী ডঙা, ওজন দলিওৱা আদি খেল বিহু উপলক্ষে শালবাৰী অঞ্চলৰ জনসাধাৰণে খেলিছিল। এই খেলবোৰে জাতি-জনগোষ্ঠী নিৰ্বিশেষে শালবাৰী অঞ্চলৰ সকলো জনসাধাৰণক একতাৰ দোলেৰে বান্ধি ৰাখিছিল।

উদ্দেশ্য :- স্থানীয় খেল-ধেমালি কিছুমান উদ্ঘাটন কৰা আৰু ইয়াক জনসমাজৰ মাজত উপস্থাপন কৰাই ইয়াৰ মূল উদ্দেশ্য। বিশেষকৈ শালবাৰী অঞ্চলত প্ৰচলিত বিশেষ খেল-ধেমালি কেইটামানৰ ইয়াত আলোচনা কৰা হ'ব।

পদ্ধতি :- গৱেষণাটোৰ আলোচনাৰ সুবিধাৰ্থে ইয়াত তুলনাত্মক পদ্ধতি আৰু বিশ্লেষণাত্মক পদ্ধতিটোক বিশেষভাবে অগ্ৰাধিকাৰ দিয়া হ'ব। ইয়াৰ উপৰিও কিছুমান কিতাপ, আলোচনী, প্ৰবন্ধ, মুখপত্ৰ আৰু স্থানীয় গন্যমান্য ব্যক্তিৰ সহায় লৈ গৱেষণাৰ কাম আগবাঢ়াই নিয়া হ'ব।

প্ৰথম অধ্যায়
ল'ৰাই খেলা খেল-ধেমালি

অতীজৰে পৰাই শালবাৰী অঞ্চলৰ খেল-ধেমালি ল'ৰাসকলে আগভাগ লৈছিল। সেয়ে শালবাৰী অঞ্চলৰ খেল-ধেমালিত ল'ৰা সকলৰ প্ৰাধান্যই বেছি। তেওঁলোকে এইখন গাঁৱৰ পৰা সেইখন গাঁৱলৈ আৰু কেতিয়াবা বহু নিলগৰ ঠাইত খেলিবলৈ যায়। শালবাৰী অঞ্চলৰ ল'ৰাবোৰ খেল-ধেমালিৰ প্ৰতি আগ্ৰহী। ল'ৰাবোৰে খেলা খেলবোৰ হ'ল ক্ৰমে ফুটবল, ভলীবল, ক্ৰিকেট, চোপ খেল, ঘিলা খেল, টাংগুটি, ভটাগুটি, ভাইৰা খেল, লুকা-ডাকু, শিলগুটি লুকোৱা, কচুগুটি, বাঘ-গৰু খেল, দৌৰ, জাম্প, কুকুৰা যুঁজ, টেকেলী ভঙা, মাৰ্বল খেল, লুডু, তাচ, কেৰম ইত্যাদি।

ল'ৰাই খেলা খেলবোৰৰ বিষয়ে বহলাই আলোচনা কৰি, সেই খেলবোৰৰ বিষয়ে কিছু আভাস দিয়া হ'ল-

ফুটবল :- ফুটবল খেলপথাৰৰ আয়তন- দৈৰ্ঘ্যঃ ৯০-১২০ মিটাৰ পৰ্যন্ত আৰু প্ৰস্থঃ ৪৫-৯০ মিটাৰ পৰ্যন্ত।

প্ৰতিটো দলত ১১ জনকৈ খেলুৱৈ থাকে। অতিৰিক্ত ৫ জন খেলুৱৈ ৰখা হয়। যি কোনো দুজন খেলুৱৈ সলনি কৰিব পাৰে।

বলৰ পৰিধি ৬৯.০ চেঃমিঃ ৰ পৰা ৭১.০ চেঃমিঃ হোৱা উচিত।

বলৰ ওজন খেল আৰম্ভ হোৱাৰ সময়ত ৩৯৬ গ্ৰামৰ পৰা ৪৫৩ গ্ৰামৰ ভিতৰত হোৱা উচিত।

৪৫ মিনিটকৈ দুই অৰ্ধত সৰ্বমুঠ ৯০ মিনিট খেল হয়। দুই অৰ্ধৰ মাজত ৫ বা ১০ মিনিট সময় বিৰতি।

খেল পৰিচালনা কৰিবলৈ সৰ্বমুঠ ৪ জন পৰিচালক থাকে। মুখ্য পৰিচালক এজন, দুজন লাইনমেন আৰু এজন চতুৰ্থ পৰিচালক।

গোল এৰিয়া :- খেল পথাৰৰ দুই প্ৰান্তৰ গোল লাইনত দুটা সমকোণী ৰেখা টনা থাকিব। প্ৰতিটো গোল লাইনৰ পৰা ইয়াৰ দূৰত্ব হ'ল ৫.৫০ মিঃ। সমকোণী ৰেখা দুডাল আন এডাল ৰেখাৰে যুক্ত থাকে। এই ৰেখাডাল গোল লাইনৰ সমান্তৰালকৈ থাকে। ৰেখাৰ দ্বাৰা পৰিবেষ্টিত স্থান আৰু গোল লাইনক গোল এৰিয়া বুলি অভিহিত কৰা হয়।

পেনাল্টি এৰিয়া :- গোল পইন্টৰ পৰা ১৬.৫০ মিটাৰ দূৰত্বত আন দুডাল সমকোণী ৰেখা টনা থাকে। সমকোণী ৰেখা দুয়টা আন এডাল ৰেখাৰ দ্বাৰা যুক্ত থাকে। এই ৰেখাডাল গ'ল লাইনৰ সমান্তৰাল থাকে। এই ৰেখাৰ দ্বাৰা পৰিবেষ্টিত অঞ্চলটোকে পেনাল্টি এৰিয়া বোলা হয়।

কৰ্ণাৰ এৰিয়া :- খেল পথাৰৰ চাৰিওটা চুকত এগজ কাসাৰ্ধ বিশিষ্ট চিহ্ন দিয়া থাকে আৰু ইয়েই কৰ্ণাৰ অঞ্চল।

গোল প'ষ্ট :- প্ৰত্যেক গোল লাইনৰ ওপৰত ঠিক মধ্য ক্ষেত্ৰত গোল প'ষ্ট থাকে। দুকাষৰ কৰ্ণাৰ ফ্লেগৰ পৰা সমান দূৰত্বত গোল প'ষ্ট থাকে। মাটিৰ পৰা গোল প'ষ্টৰ উচ্চতা ২.৪৪ মিটাৰ।

গোল প'ষ্ট বা ক্ৰছবাৰৰ গভীৰতা আৰু বহল ১২ চেঃমিঃ ৰ বেছি হ'ব নোৱাৰিব।

গোলৰ পিছপালে মাটিত, গোল পষ্টত আৰু ক্ৰছবাৰত জাল (Net) ভালদৰে লগোৱা থাকিব।

খেলুৱৈৰ সংখ্যা আৰু নিয়ম কানুন :-

দুটা দলৰ মাজত খেল অনুষ্ঠিত হয়। প্ৰতি দলত ১১ জনকৈ খেলুৱৈ থাকে। এওঁলোকৰ ভিতৰৰ এজনে গোল-কিপাৰৰ দায়িত্ব পালণ কৰে।

পৰিৱৰ্ত খেলুৱৈ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। পিছে এই পৰিৱৰ্ত খেলুৱৈৰ সংখ্যা বিষয়টো সমস্ত নিৰ্ভৰ কৰে সেই বিশেষ প্ৰতিযোগিতাৰ আইন অনুসৰি। আন্তৰ্জাতিক মেচত পাঁচজন মনোনীত খেলুৱৈৰ ভিতৰত দুজনক খেলাৰ বাবে অনুমোদন কৰা হয়। অৱশ্যে খেল আৰম্ভ হোৱাৰ পূৰ্বেই ৰেফাৰিক খেলুৱৈৰ নামবোৰ জনাই দিব লাগে।

পৰিৱৰ্ত খেলুৱৈ খেলিবলৈ নমাৰ পূৰ্বে ৰেফাৰিক তেওঁৰ বিষয়ে জনাব লাগে।

খেলপথাৰ ত্যাগ কৰিব খোজা খেলুৱৈজন খেলপথাৰৰ পৰা ওলাই নোযোৱা পৰ্যন্ত পৰিৱৰ্ত খেলুৱৈজন খেল পথাৰত প্ৰৱেশ কৰিব নোৱাৰিব। তদুপৰি ৰেফাৰিকৰ সংকেত নোপোৱা পৰ্যন্ত তেওঁ অপেক্ষা কৰিব লাগিব। হাই-ৱে লাইন'ৰ সমীপত পৰিৱৰ্ত খেলুৱৈজনে অপেক্ষা কৰিব আৰু খেলৰ সাময়িক বিৱৰ্তিত তেওঁ খেল পথাৰত নামিব।

খেলৰ আৰম্ভ : খেল আৰম্ভ হোৱাৰ পূৰ্বে ট্ৰ'ৰ জৰিয়তে স্থিৰ কৰা হয়। কোন দলে কোন দিশ ল'ব আৰু কোন দলে প্ৰথমে 'কিক্ অফ' কৰাৰ সুযোগ পায়। স্বাভিকতে 'ট্ৰ'ত জিকা দলটিয়েই দিশ পচন্দ অথবা কিক্ অফ কৰাৰ সুযোগ লাভ কৰে।

ৰেফাৰিয়ে সংকেত দিয়াৰ লগে লগে খেলুৱৈয়ে বল 'কিক্' কৰি খেল আৰম্ভ কৰে। খেলৰ প্ৰাৰম্ভত প্ৰতিজন খেলুৱৈ তেওঁৰ নিজৰ অৰ্ধত থাকে। যেতিয়ালৈকে বলত 'কিক্' নহয় প্ৰতিপক্ষ দলৰ প্ৰত্যেক খেলুৱৈয়ে কিকাৰৰ পৰা কমেও দহগজ দূৰত্বত থাকিব লাগে। বল নিৰ্দিষ্ট বৃত্তৰ পৰিধিৰ বাহিৰলৈ নোযোৱা পৰ্যন্ত তাক খেলৰ বাবে বিবেচিত নহয়। কিকাৰে দুবাৰ বলত ভৰি লগাব নোৱাৰিব যেতিয়ালৈকে বলটো আন কোনো খেলুৱৈয়ে স্পৰ্শ নকৰে।

গোল হোৱাৰ পিছত খেল একেধৰণে বিজিত দলৰ খেলুৱৈয়ে আৰম্ভ কৰে। হাফ টাইমৰ পিছত খেল পুনৰ আৰম্ভ হলে দুয়ো দলে নিজৰ স্থান পৰিৱৰ্তন কৰি লয়। খেলৰ আৰম্ভণিত যি দলৰ খেলুৱৈয়ে কিক্ অফ কৰিছিল হাফ টাইমৰ পিছত প্ৰতিপক্ষ দলৰ খেলুৱৈয়ে কিক্ অফ কৰে।

কোনো কাৰণ বশতঃ যদি খেল সাময়িকভাবে স্থগিত ৰাখিব লগা হয় আৰু ঠিক সেই মুহূৰ্তত বল যদি টাচ লাইন কিম্বা গোল লাইনৰ বাহিৰলৈ নাযায়, সেই ক্ষেত্ৰত ৰেফাৰিয়ে বল ড্ৰপ দি পুনৰ খেল আৰম্ভ কৰে। য'ত খেল বন্ধ হৈছিল ৰেফাৰিয়ে তাতেই বল ড্ৰপ দিয়ে আৰু বলে মাটি স্পৰ্শ নকৰা পৰ্যন্ত খেলুৱৈয়ে সেই বল চুব নোৱাৰে।

ফ্ৰি কিক্ দুই প্ৰকাৰৰঃ ১) ডাইৰেক্ট ফ্ৰি কিক্ আৰু ২) ইনডাইৰেক্ট ফ্ৰি কিক্ ।

ডাইৰেক্ট কিক্ৰ দ্বাৰা গোললৈ পোনপটীয়া শ্বট লব পাৰি আৰু গোল দিব পাৰি। ইনডাইৰেক্ট কিক্ৰত পোনে পোনে গোল দিব নোৱাৰি। কিক্ কৰোঁতাজনৰ বাদে আন কোনো খেলুৱৈৰ ভৰিত

বল লগাব পিছতহে গোল কৰা সম্ভৱ।

কোনো খেলুৱৈয়ে পেনাল্টি সীমাৰ মাজৰ পৰা যেতিয়া ফ্ৰী কিক্ লয় বিপক্ষ দলৰ খেলুৱৈ তেতিয়া পেনাল্টি এলেকাৰ বাহিৰত থাকিব লাগিব আৰু দূৰত্ব থাকিব বলৰ পৰা অন্ততঃ দহ গজ।

পেনাল্টি কিক্ :-

১) পেনাল্টি চিনৰ পৰা পেনাল্টি কিক্ ল'ব লাগে।

২) বিপক্ষ দলৰ গোল ৰক্ষক আৰু যিজনে পেনাল্টি কিক্ কৰে এই দুজনৰ বাহিৰে আন খেলুৱৈসকল পেনাল্টি সীমাৰ বাহিৰত থাকে। তেওঁলোকে ফিল্ডৰ ভিতৰত থাকিলেও পেনাল্টি চিহ্নৰ পৰা অন্ততঃ দহ গজ দূৰত্বত থাকিব।

৩) বল নমৰা পৰ্যন্ত বিপক্ষ দলৰ গ'ল ৰক্ষক দুই প'ষ্টৰ মাজত গোল লাইনৰ ওপৰত লৰচৰ নকৰাকৈ থাকিব লাগে।

৪) পেনাল্টি কিক্ৰ জৰিয়তে পোনপটীয়া গোল কৰিব পাৰি।

অফ ছাইড :- খেলুৱৈয়ে বল পোৱাৰ পূৰ্বেই যদি প্ৰতিপক্ষৰ খেলুৱৈ গ'ল লাইনৰ ওচৰলৈ আগুৱাই গৈ বল খেলাৰ চেষ্টা কৰে তেনেহ'লে তেওঁ অফ ছাইড বুলি বিবেচিত হয়।

থ'ইন :- শূন্যত বা মাটিত বল সম্পূৰ্ণভাবে য'ত টাচ লাইন অতিক্ৰম কৰিব সেই ঠাইৰ পৰা খেল পথাৰৰ ভিতৰলৈ বল থ'ইন কৰিব লাগিব। যিজনৰ ভৰিত লাগি বল টাচ লাইনৰ বাহিৰলৈ যায় তেওঁৰ বিৰুদ্ধে দলে থ'ইন কৰাৰ সুযোগ পাব। বল সঠিকভাবে থ'ইন কৰিব নোৱাৰিলে তেওঁৰ বিপক্ষ দলৰ খেলুৱৈয়ে থ'ইন কৰাৰ সুযোগ পাব।

টাই ব্ৰেকাৰ :- এখন ফুটবল খেল নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ ভিতৰত যদি কোনো মীমাংসা নহয় তেন্তে পৰিচালকে অতিৰিক্ত সময় খেলাব পাৰে। অতিৰিক্ত সময়ৰ ভিতৰতো যদি কোনো মীমাংসা নহয় তেন্তে পৰিচালকে প্ৰতিটো দলকে পাঁচটাকৈ পেনাল্টি শ্বটৰ সুযোগ দিব। অধিক সংখ্যাক গোল দিয়া দলটোৱে জয়ী হ'ব।

ভলীবল :- ভলীবল প্ৰতিটো দলত ৬ জনকৈ খেলুৱৈ থাকে। দুটা দলৰ মাজত খেল হয়। নেটৰ ওপৰেদি এটা দলে আনটো দললৈ কোৰ্টৰ সীমাৰ ভিতৰত বল পঠোৱাটোৱেই হৈছে খেলৰ নিয়ম।

কোৰ্টৰ জোক-মাখ :-

দৈৰ্ঘ্য ১৮ মিঃ

প্ৰস্থ ৯ মিঃ

সীমাৰেখাৰ প্ৰস্থ : ৬ চেঃ মিঃ।

জাল (Net) :- ৯.৫০ মিঃ দীঘল আৰু ১ মিঃ বহল নেট ব্যৱহাৰ কৰা হয়। ১০ চেঃমিঃ স্কোৱাৰ জালৰ গাঁঠনিৰ ঘৰৰ দ্বাৰা তৈয়াৰ কৰা হয়। মাটিৰ পৰা জালৰ উচ্চতা পুৰুষৰ বাবে ২.৪৩ মিঃ।

বলঃ বলৰ ওজন ২৬০-২৮০ গ্ৰামৰ ভিতৰত হ'ব লাগে আৰু বলৰ পৰিধি ৬৫-৬৭ চেঃমিঃ হোৱা উচিত।

ছাৰ্ভিচ এৰিয়া :- কোৰ্টৰ পিছফালৰ লাইনত ১৫×১৫ চেঃমিঃ আৰু ৩ মিটাৰ প্ৰস্থৰ ঠাইখণ্ডই হৈছে ছাৰ্ভিচ এৰিয়া, কোৰ্টৰ সোঁফালে এচুকত এই ছাৰ্ভিচ এৰিয়া থাকে।

এটেক লাইন :- চেণ্টাৰ-লাইনৰ পৰা দুয়োফালে ৩ মিটাৰ দূৰত্ব এডালকৈ ৰেখা থাকে। উক্ত ৰেখাডালক 'এটেক লাইন' বুলি কোৱা হয়। তিনি মিটাৰ প্ৰস্থৰ উক্ত অঞ্চলটোৱেই 'এটেক এৰিয়া'।

কৰ্মকৰ্তাসকল হ'ল :-

১. প্ৰথম ৰেফাৰি - খেলখন সম্পূৰ্ণ পৰিচালনা কৰিব।
২. দ্বিতীয় ৰেফাৰি - প্ৰথম ৰেফাৰিক সাহায্য কৰিব
৩. স্কোৰাৰ
৪. লাইন্সমেন - ৪ জন।

প্ৰতিটো ছেটত প্ৰতিটো দলে ৬ জনকৈ অতিৰিক্ত খেলুৱৈ লব পাৰে। প্ৰথমে ছাৰ্ভ কৰাৰ অধিকাৰ অৰ্জনৰ বাবে অধিনায়ক দুজনে ট্ৰ'ক কৰে। 'ট্ৰ'ক'ত যিজনো জিকিব তেওঁ নিজ ইচ্ছানুসাৰে ছাইড বা ছাৰ্ভ লয়।

ছাৰ্ভিচ :- ৰেফাৰিয়ে হুইছেল বজোৱাৰ লগে লগে খেলুৱৈয়ে ছাৰ্ভিচ এৰিয়াৰ পৰা বল ছাৰ্ভ কৰে। খোলা অথবা মুষ্টিবদ্ধ হাতেৰে খেলুৱৈয়ে বল ছাৰ্ভ কৰিব পাৰে। ছাৰ্ভিচৰ উদ্দেশ্য হ'ল নেটৰ ওপৰেৰে বল প্ৰতিপক্ষৰ কোৰ্টলৈ নিয়ম অনুসাৰে পঠোৱা।

যেতিয়ালৈকে 'ছাইড আউট' ঘোষণা কৰা নহয় আৰু ফল্ট নহয় তেতিয়ালৈকে খেলুৱৈয়ে ছাৰ্ভ কৰি যাব। ইয়াৰ পিছত প্ৰতিপক্ষ দলে ছাৰ্ভিচ কৰাৰ সুযোগ পায়।

ছাৰ্ভিচ সাধাৰণতে পাঁচবিধ :-

১. অপাৰ হেণ্ড ছাৰ্ভিচ
২. ছাইড আৰ্ম ছাৰ্ভিচ
৩. টেনিচ ছাৰ্ভিচ
৪. ৰাউণ্ড আৰ্ম ছাৰ্ভিচ
৫. ফ্লিটিং ছাৰ্ভিচ

ছাৰ্ভিচিং ফল্টছ :-

১. বলটোৱে মাটি স্পৰ্শ কৰিলে।
২. বলটোৱে নেট স্পৰ্শ কৰিলে বা নেটৰ তলেদি গ'লে।
৩. নেটৰ এণ্টেনাত যদি লাগে।
৪. নিজৰ দলৰ খেলুৱৈৰ গাত লাগি বলপাৰ হৈ গ'লে।
৫. খেল পথাৰৰ বাহিৰত গৈ বল পৰিলে।
৬. ছাৰ্ভিচ কৰা ঠাইৰ পৰা ছাৰ্ভিচ নকৰিলে।

বল খেলা :-

১. নেটৰ ওপৰেৰে বলটো বিপক্ষ দললৈ পঠোৱাৰ পূৰ্বে প্ৰতিটো দলে বলটো তিনিবাৰ স্পৰ্শ কৰিব পাৰে। অৰ্থাৎ তিনিবাৰৰ ভিতৰত বলটো পঠাব লাগে।
২. বলখেলৰ সময়ত ধৰি ৰাখিব নোৱাৰে, স্কুপ কৰিব নোৱাৰে অথবা কোনো প্ৰকাৰে বল টানি নি নোৱাৰে।
৩. একমাত্ৰ 'ব্লক' কৰাৰ সময়ৰ বাহিৰে দুই বা অধিক দলীয় খেলুৱৈয়ে যদি একেলগে বল স্পৰ্শ কৰে তেনেহ'লে সেই ক্ষেত্ৰত 'টু টাচ' বুলি ধৰা হয়।

ব্লকিং :-

১. নেটৰ নিচেই ওচৰত আহি প্ৰতিপক্ষৰ আক্ৰমণক প্ৰতিহত কৰাৰ চেষ্টাকে কোৱা হয় ব্লকিং। অৰ্থাৎ নেটৰ ওচৰলৈ তুলি দিয়া বল যাতে প্ৰতিপক্ষৰ খেলুৱৈয়ে সহজে 'স্মেছ' কৰিব নোৱাৰে তাৰ বাবে আগতীয়া বাধা প্ৰদান কৰা ব্লকিং সমষ্টিগতভাবেও হ'ব পাৰে, অৰ্থাৎ একেলগে দুই বা তিনিজন খেলুৱৈয়ে নিচেই ওচৰৰ পৰা প্ৰতিপক্ষক 'স্মেছ' কৰাৰ পৰা বিৰত ৰাখিব পাৰে।

২. নেটৰ ওপৰত ব্লক কৰিবলৈ খেলুৱৈসকলে নিচেই ওচৰলৈ আহিলেও প্ৰতিপক্ষই বলত আঘাত হনাৰ পূৰ্বে আন পক্ষই বল চুব নোৱাৰে।

সময় সীমা :- সকলোবোৰ খেলেই ওবা ৫ ছেটৰ ভিতৰত খেলোৱা হয়। আন্তৰ্জাতিক প্ৰতিযোগিতাসমূহত ৫ ছেটৰ ভিতৰত মেচ নিৰ্ধাৰিত হয়।

প্ৰথম দুটা ছেটৰ মাজত বিৰতিৰ সময় অত্যধিক ২ মিনিট আৰু পিছৰ ৪ আৰু ৫ নং ছেটৰ মাজত বিৰতি হয় ৫ মিনিট।

স্কোৰিং :- তিনিটা ছেটত যি দল জিকিব সেই দলকে জয়ী বুলি বিবেচনা কৰা হ'ব। যি দলে ১৫ পইন্ট প্ৰথমে অৰ্জন কৰিবলৈ সক্ষম হ'ব সেই দলেই ছেটত জিকিব। ডিউচ হলে দুই পইন্টৰ ব্যৱধান থাকিব লাগিব। ১৪-১৪ পইন্টত ডিউচ হ'লে ১৬-১৪ ত জয়ী হ'ব লাগিব। সেইদৰে ১৭-১৫, ১৮-১৬, ১৯-১৭ ছেটত জয়ী হ'ব।

ৰটেস্বন :- ছাৰ্ভিচ সলনিৰ লগে লগে ঘড়ীৰ কাটাৰ দিশত খেলুৱৈসকল ৰটেস্বন হ'ব।

প্ৰতিটো নতুন ছেটৰ আৰম্ভণিত খেলুৱৈসকলে নিজৰ অৱস্থান সলনি কৰিব পাৰে ; কিন্তু ইয়াৰ পূৰ্বে স্ক'ৰাৰজনক জনাব লাগে।

ক্ৰিকেট :- দুটা দলৰ মাজত ক্ৰিকেট খেল অনুষ্ঠিত হয়। প্ৰতিটো দলত ১১ জনকৈ খেলুৱৈ থাকে। দল পৰিচালনাৰ বাবে এজন অধিনায়ক থাকে। সমস্ত খেল পৰিচালনাৰ কাৰণে এজন আম্পায়াৰ থাকে।

টচ কৰাৰ পূৰ্বে দলত কোন এঘাৰজন খেলুৱৈয়ে খেলিব তাক চূড়ান্তভাৱে ঘোষণা কৰিব লাগে। বিপক্ষৰ অধিনায়কৰ বিনা অনুমতিত খেলুৱৈ সালসলনি কৰিব নোৱাৰে।

খেলৰ মাজত কোনো খেলুৱৈ আঘাতজনিত অথবা অসুস্থতাৰ কাৰণে খেলপথাৰ পৰিত্যাগ কৰিলে তেওঁৰ স্থানত পৰিৱৰ্ত্ত খেলুৱৈয়ে খেলিব পাৰে। কিন্তু সেই অতিৰিক্ত খেলুৱৈয়ে ফিল্ডিঙৰ বাহিৰে বেটিং বা বল কৰিব নোৱাৰে।

বেটছমেনে আঘাত পালে অথবা শাৰীৰিক ক্ষেত্ৰত অপৰাধ হ'লে খেলা সময়ছোৱাত ৰাণাৰ

লৈ খেলিব পাৰে। অৱশ্যে নিৰ্বাচিত এঘাৰজন খেলুৱৈৰ ভিতৰত পৰাহে ৰাণাৰ নিৰ্বাচিত কৰিব লাগে। বিশেষকৈ আউট হৈ যোৱা বেটছমেনক ৰাণাৰ হিচাপে লোৱাটোৱেই শ্ৰেয়ঃ।

পিচ ৪:- দুই প্ৰান্তৰ বলিং ক্ৰিজৰ মধ্যৱৰ্তী স্থান হ'ল পিচৰ দৈৰ্ঘ্য। অৰ্থাৎ বলিং, পপিং আৰু ৰিটাৰ্ণসহ। পিচৰ দৈৰ্ঘ্য - ২২ গজ (২০.১২ মিঃ) আৰু প্ৰস্থ - ৮ ফুট ৮ ইঞ্চিঃ (২.৬৪ মিঃ)

বলিং ক্ৰিজ ৪:- দুই প্ৰান্তৰ বলিং ক্ৰিজ ৰেখা (Line) ৰ দ্বাৰা চিহ্নিত থাকে। বলিং ক্ৰিজৰ জোখ হ'ল - ৮ ফুট ৪ ইঞ্চিঃ (২.৬৪ মিঃ)।

পপিং ক্ৰিজ ৪:- ষ্টাম্পৰ পৰা পপিং ক্ৰিজৰ দূৰত্ব ৪ ফুট (১.২২ মিঃ) আৰু উইকেটৰ উভয় ফালৰ বিস্তৃতি কমেও ৬ ফুট (১.৮৩ মিঃ) থাকে। যদিও উইকেটৰ উভয় দিশৰ বিস্তৃতিৰ ক্ষেত্ৰত পপিং ক্ৰিজৰ কোনো বাধ্যবাধকতা নাই।

ৰিটাৰ্ণ ক্ৰিজ ৪:- উইকেটৰ পিছফালে ৰিটাৰ্ণ ক্ৰিজ কমেও ৪ ফুট (১.২২ মিঃ) ৰাখিবই লাগিব। অৱশ্যে বিস্তৃতিৰ ক্ষেত্ৰত কোনো বাধ্যবাধকতা নাই।

ষ্টাম্প ৪:- ষ্টাম্পবোৰ গোলাকৃতিৰ আৰু মাটিত পোঁতাৰ পিছত ইয়াৰ উচ্চতা থাকে ৭.১.১ চেঃমিঃ। তিনিডালৰ মাজৰ দূৰত্ব ২২.৮৬ চেঃমিঃ।

বেল্ ৪:- প্ৰতিডাল বেল্ৰ দীঘ ১১.১ চেঃমিঃ আৰু ষ্টাম্পৰ ওপৰত ৰখাৰ পিছত কোনোমতেই ১.৩ চেঃমিঃতকৈ বেছি ওপৰত থাকিব নোৱাৰিব।

ইনিংছ ৪:- চুক্তি অনুযায়ী খেল এক বা দুই ইনিংছৰ হয়।

নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ ১৫ মিনিটৰ পূৰ্বে ট্ৰ' কৰি ল'ব লাগে। ট্ৰ'ত জয়ী অধিনায়কে বেটিং বা ফিল্ডিং কৰাৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰে।

ফলো অন্ (Follow on) ৪:- পাঁচদিনীয়া দুই ইনিংছৰ খেলত যি দলে প্ৰথম ইনিংছ খেলৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত প্ৰতিপক্ষৰ ইনিংছতকৈ ২০০ ৰাণৰ ব্যৱধানত আগুৱাই থাকিব সেই দলে আনটো দলক ফলো অন্ত বাধ্য কৰাব পাৰে।

খেলৰ আৰম্ভণি, বিৰতি আৰু সামৰণি -

খেল নিৰ্দিষ্ট সময়ত আৰম্ভ হয়। প্ৰতি ইনিংছৰ আৰম্ভণিত প্ৰতিদিনৰ খেলৰ আৰম্ভ আৰু বিৰতিৰ পিছত বা কোনো কাৰণত খেল স্থগিত থকাৰ পিছত আৰম্ভ হ'লে বলাৰ প্ৰান্তৰ আম্পায়াৰে 'প্লে' বুলি খেল আৰম্ভ কৰে।

প্ৰতিদিনে ৫ ঘণ্টাৰ পৰা ৬ ঘণ্টা পৰ্যন্ত খেল হয়। আৰম্ভণিৰ দুঘণ্টাৰ পিছত দুপৰীয়া আহাৰৰ বাবে ৪৫ মিনিটৰ বিৰতি হয়। আহাৰৰ বিৰতিৰ পিছত পুনৰ খেল আৰম্ভ হোৱাৰ দুঘণ্টাৰ পিছত চাহ বিৰতিৰ বাবে ২০ মিনিট সময় পায়।

প্ৰতিটো ইনিংছৰ মাজত দহ মিনিটৰ বিৰতি থাকে। লাঞ্চৰ নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ ১০ মিনিটৰ পূৰ্বে যদি কোনো দলৰ ইনিংছ শেষ হয় বা বেয়া বতৰৰ বাবে খেল বন্ধ কৰিব লগা হয়, তেনে ক্ষেত্ৰত আম্পায়াৰে তেতিয়াই লাঞ্চৰ বিৰতি ঘোষণা কৰিব পাৰে। বিৰতিৰ নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ লগত ১০ মিনিট যোগ হ'ব পাৰে। কিন্তু কোনো দলেই অতিৰিক্ত দহ মিনিট খেলাৰ সুযোগ নাপায়।

যিকোনো বিৰতি বা খেলত কোনো ধৰণৰ বিঘিনি ঘটালে অথবা প্ৰতিদিন খেলৰ শেষত বলাৰ প্ৰান্তৰ আম্পায়াৰে 'টাইম' বুলি ঘোষণা কৰিব। 'টাইম' ঘোষণা কৰাৰ পিছত আম্পায়াৰ দুজনে

দুই প্ৰান্তৰ উইকেটৰ ওপৰৰ পৰা 'বেল' তুলি লয়।

বাউণ্ডাৰি :- খেলপথাৰৰ সীমাৰেখা চিহ্নিত কৰিবৰ বাবে বগা ৰেখা, মাটিৰ ওপৰত জৰী ৰাখি অথবা সৰু সৰু পতাকা পুতি ৰখা হয়।

বেট্‌ছমেনে বল কোবাই বাউণ্ডাৰিৰ বাহিৰ কৰিব পাৰিলে চাৰি ৰাণ আৰু মাটি স্পৰ্শ নকৰাকৈ শূন্যৰে যদি বল বাউণ্ডাৰিৰ বাহিৰলৈ পঠাব পাৰে তেন্তে তাক ছয় ৰাণ বুলি গণ্য কৰা হয়। বল ওপৰেৰে যাওঁতে কোনো ফিল্ডাৰৰ হাত লাগি বাউণ্ডাৰি পাৰ হ'লেও ছয় ৰাণ লাভ কৰে।

লষ্ট বল :- বেট্‌ছমেনে মাৰি পঠিওৱা বলটো যদি বিচাৰি পোৱা নাযায়, সেইক্ষেত্ৰত লষ্ট বল ঘোষণা কৰা হয়। তদুপৰি কিবা কাৰণত ফিল্ডাৰে বলটো বিচাৰি যদি যথাস্থানলৈ ঘূৰাই পঠাব নোৱাৰে তেন্তে তাকো 'লষ্ট' বল বুলি ঘোষণা কৰা হয়। এই সময়ত বেট্‌ছমেনে ৰাণ লৈ থাকিব পাৰে।

ডেড বল (Dead Ball) :-

তলত দিয়া কাৰণসমূহৰ বাবে বলটোক ডেড বল বুলি ঘোষণা কৰা হয় -

- (ক) বল উইকেট ৰক্ষক বা বলাৰৰ হাতত চূড়ান্তভাৱে থিতাপি লোৱাৰ পিছত।
- (খ) বলে বাউণ্ডাৰি অতিক্ৰম কৰি যোৱাৰ পিছত।
- (গ) বেট্‌ছমেন 'আউট' হোৱাৰ পিছত।
- (ঘ) বল খেলুৱৈৰ কিম্বা আম্পায়াৰৰ কাপোৰত অথবা বেট্‌ছমেনৰ পেডৰ ফাঁকত বৈ গ'লে।

(ঙ) আম্পায়াৰে 'অভাৰ' বা টাইম বুলি ঘোষণা কৰিলে।

ইয়াৰোপৰি তলৰ কাৰণসমূহৰ বাবেও আম্পায়াৰে ডেড বল ঘোষণা কৰিব পাৰে -

- (ক) খেলত খেলুৱৈৰ অশোভন আচৰণৰ বাবে আম্পায়াৰৰ হস্তক্ষেপ।
- (খ) খেলুৱৈ অথবা আম্পায়াৰৰ হঠাৎ আঘাতপ্ৰাপ্ত হ'লে।
- (গ) ষ্ট্ৰাইকাৰ বেট্‌ছমেনে বল খেলিবলৈ প্ৰস্তুত যদি নাথাকে নাইবা খেলাৰ কোনো চেষ্টা নকৰিলে আৰু আম্পায়াৰে তাক যদি সংগত কাৰণ বুলি ভাবে।
- (ঘ) বলাৰে যদি বল কৰাৰ সময়ত কোনো কাৰণত মাজপথত বৈ যাব লগা হয় নাইবা বল দলিওৱাৰ সময়ত বল যদি হাতৰ পৰা পৰি যায়।
- ঙ) বলাৰৰ হাতৰ পৰা বল এৰাৰ পূৰ্বেই অথবা ষ্ট্ৰাইকাৰে বল খেলাৰ পূৰ্বেই যদি উইকেটৰ ওপৰৰ পৰা বল পৰি যায়।

ন'বল (No Ball) :-

- ক) বলাৰে সোঁহাতেৰে কিম্বা বাওঁহাতেৰে বল কৰিব, অ'ভাৰ দি উইকেট বা ৰাউণ্ড দি উইকেট কৰিব ইত্যাদি বলাৰৰ জৰিয়তে আম্পায়াৰে জানি ষ্ট্ৰাইকাৰ বেট্‌ছমেনক জনাব। বল কৰাৰ সময়ত বলাৰে ইয়াৰ ব্যতিক্ৰম ঘটালে আম্পায়াৰে ন'বল ঘোষণা কৰিব।

খ) সঠিক পদ্ধতি অনুসারে বল নকৰিলে আত্মপায়ীয়ে ন'বল ঘোষণা কৰিব পাৰে।

গ) বলাৰে নিয়মানুসারে ক্ৰিজ ব্যৱহাৰ নকৰিলে বা বিধি নিষেধ ভংগ কৰিলে আত্মপায়ীয়ে ন'বল ঘোষণা কৰিব।

ঘ) ন'বলত স্কোৰৰ সৈতে অতিৰিক্ত এক ৰাণ যোগ হয়।

ঙ) ন'বলত বেট্‌ছমেনে ৰাণ আউট, বেটেৰে বল দুবাৰ মাৰিলে আউট, বলত হাত লগোৱাৰ বাবে আউট হয়।

ৱাইড বল : উইকেটৰ যথেষ্ট ওপৰেদি বা বাহিৰেদি যদি বলাৰে বল কৰে তেনেহলে আত্মপায়ীয়ে ৱাইড বল ঘোষণা কৰে। ৱাইড বলত ন'বলৰ দৰেই অতিৰিক্ত এক ৰাণ যোগ হয় আৰু অভাৱত বলটো গণনাৰ ভিতৰত ধৰা নহয়।

বাই (Bye) : যদি বলটো ন' বা ৱাইড বল নহয় অথবা ষ্ট্ৰাইকাৰৰ বেট্ বা দেহৰ ক'তো লগা নাই, সেই ক্ষেত্ৰত ৰাণ সংগৃহীত হ'লে আত্মপায়ীয়ে 'বাই' ৰ সংকেত দিয়ে আৰু সেই ৰাণ অতিৰিক্ত হিচাবে দলীয় স্কোৰৰ সৈতে যুক্ত হ'ব।

লেগ্ বাই (Leg Bye) :- ন' কিস্বা 'ৱাইড' যদি নহয় আৰু অনিচ্ছাকৃতভাৱে বল যদি বেট্ ছমেনৰ পেডত অথবা গাত লাগি পাৰ হৈ যায় সেই ক্ষেত্ৰত ৰাণ সংগৃহীত হলে আত্মপায়ীয়ে লেগ্ বাইৰ সংকেত দিয়ে।

আত্মপায়ীয়ে যদি দেখে যে বেট্‌ছমেনে বলটো বেটেৰে খেলাৰ চেষ্টা কৰিছিল অথবা বলৰ আঘাতৰ পৰা নিজকে বচোৱাৰ চেষ্টাত আঁতৰি গৈছে একমাত্ৰ তেতিয়াহে লেগ্ বাইৰ ইংগিত দিয়ে।

অভাৱ (Over) :-

১. মেচৰ পূৰ্বে নিয়ম অনুসৰি প্ৰতি অভাৱ 'ছয়' অথবা 'আঠ' বল হব পাৰে। আজিকালি আন্তৰ্জাতিক খেলসমূহত 'ছয়' বলত এক অ'ভাৱ ধৰা হয়।
২. প্ৰতি অভাৱৰ শেষত বলাৰ প্ৰান্তৰ আত্মপায়ীয়ে অভাৱ শেষ ঘোষণা কৰি উইকেট এৰিব লাগে আৰু পৰৱৰ্তী অভাৱ আনটো উইকেটৰ পৰা দ্বিতীয়জন আত্মপায়ীয়ে আৰম্ভ কৰে।
৩. ন'বল আৰু ৱাইড বল অভাৱৰ ভিতৰত ধৰা নহয়।
৪. এজন বলাৰে একেলেঠাৰিয়ে দুই অভাৱ বল কৰিব নোৱাৰে।
৫. শাৰীৰিক অসুস্থতা বা আন কোনো কাৰণত বলাৰে যদি তেওঁৰ অভাৱ শেষ কৰিব নোৱাৰে সেইক্ষেত্ৰত আত্মপায়ীয়েৰ অনুমতিক্ৰমে দলৰ আন কোনোৱে অসমাপ্ত অভাৱ শেষ কৰে।

এপীল :- ফিল্ডিং দলৰ খেলুৱৈয়ে আৰু বিশেষকৈ বলাৰে এপীল নকৰিলে আত্মপায়ীয়ে বেট্ ছমেনক আউট বুলি সংকেত নিদিয়ে। সকলো ধৰণৰ 'আউট' ৰ ক্ষেত্ৰতে 'হাউ ইজ দেট' বুলি ফিল্ডাৰে আবেদন কৰিবপাৰে।

এল. বি. ডবলিউ. (Leg Before Wicket) :- আত্মপায়ীয়ে যদি ভাবে যে বলটোৱে বেট্ ছমেনৰ দেহত নালাগি পাৰ হৈ যোৱা হ'লে উইকেটত আঘাত কৰিলেহেঁতেন তেনে ক্ষেত্ৰত আত্মপায়ীয়ে ষ্ট্ৰাইকাৰ বেট্ ছমেনক এল.বি.ডবলিউ. আউট বুলি ঘোষণা কৰে। কিন্তু বল, বেট্ বা

গ্লাভছত আঘাত কৰিলে আউট নহয়।

ৰাণ আউটঃ- ষ্ট্ৰাইকাৰ বেট্ছমেনে বল কোবাই দৌৰি ৰাণ লোৱাৰ সময়ত দুই বেট্ছমেনৰ কোনো এজন যদি নিজৰ নিৰ্দিষ্ট ক্ৰীজত উপস্থিত হোৱাৰ পূৰ্বেই বিপক্ষ দলৰ ফিল্ডাৰে উইকেট ভাঙি দিয়ে তেন্তে বেট্ছমেনৰ ৰাণ আউট হয়।

ষ্ট্ৰাইকাৰ বেট্ছমেনৰ হিট কৰা বলে আনটো মূৰৰ উইকেটত আঘাত হানিলেও কোনো এজন বেট্ছমেন ৰাণ আউট নহয়। কিন্তু ফিল্ডাৰৰ বা বলাৰৰ হাতত লাগি বলে উইকেট ভাঙি দিলে ন'ন ষ্ট্ৰাইকাৰে ক্ৰীজৰ বাহিৰত থাকিলে ৰাণ আউট হ'ব।

হাতেৰে বলধৰা ঃ- বেট্ছমেনে খেলাৰ সময়ত ইচ্ছাকৃতভাৱে বলত হাত দিলে আৰু সেই ক্ষেত্ৰত বিপক্ষ দলে আবেদন কৰিলে আম্পায়াৰে আউট ঘোষণা কৰিব পাৰে।

বলত দুবাৰ আঘাত কৰিলেঃ ষ্ট্ৰাইকাৰ বেট্ছমেনজনে বলত একেলগে দুবাৰ আঘাত হানিব নোৱাৰে। সেইক্ষেত্ৰত বিপক্ষ দলে আবেদন কৰিলে তেওঁ আউট বুলি বিবেচিত হয়। অৱশ্যে উইকেট ৰক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত বেট্ছমেনে বেটেৰে লাহেকৈ বলটো আঁতৰাই দিব পাৰে আৰু সি সম্পূৰ্ণ আইনসিদ্ধ।

হিট উইকেটঃ- যদি বেট্ছমেনৰ বেট বা দেহৰ কোনো অংশ লাগি উইকেট পৰি যায় সেইক্ষেত্ৰত আম্পায়াৰে তেওঁক 'আউট' ঘোষণা কৰিব পাৰে।

ক্ৰাউট (Caught Out) ঃ- যদি বেট্ছমেনে বেট অথবা বেট ধৰি থকা হাত লাগি বলটো শূন্যত উঠোতে ফিল্ডাৰে শূন্যতে ধৰি লয় তেন্তে বেট্ছমেনজন 'কট আউট' হয়।

ষ্টাম্পড আউটঃ- ষ্ট্ৰাইকাৰে বল মাৰোতে বা খেলোতে যদি ক্ৰীজৰ বাহিৰলৈ গুচি যায় আৰু উইকেট ৰক্ষকে যদি বল ধৰি উইকেট ভাঙি দিয়ে তেতিয়াই'লে বেট্ছমেন ষ্টাম্পড আউট হয়।

অৱষ্ট্ৰাকটিং দি ফিল্ড আউট (Obstructing the field out) ঃ- উভয়ে বেট্ছমেনৰ কোনো এজনে যদি প্ৰতিপক্ষ দলৰ ফিল্ডাৰক ফিল্ডিং কৰোঁতে ইচ্ছাকৃতভাৱে বাধা প্ৰদান কৰিলে আৰু সেইক্ষেত্ৰত আবেদন উঠিলে 'অৱষ্ট্ৰাকটিং দি ফিল্ড' আইনত আউট হয়।

চোপ খেল, ঘিলা খেল, টাংগুটি, ভটাগুটি, ডাইৰা খেল, শিলগুটি লুকোৱা, কচুগুটি, বাঘ-গৰু আদি খেলবোৰে পুৰণি দিনত শালবাৰী অঞ্চলৰ ল'ৰাবোৰে খেলিছিল। বৰ্তমান যুগত এই খেলবোৰ লুপ্ত হৈছে। আজিকালিৰ ল'ৰাবোৰে এই পুৰণি খেলবোৰ চিনি নাপায়। এই খেলবোৰৰ বিষয়ে জানিব বিচাৰিলে বৃদ্ধ মানুহৰ ওচৰত সুধিব লাগে। বৃদ্ধ মানুহৰ পৰা এই খেলবোৰৰ আঁতি-গুৰি বিচাৰি টোকা প্ৰস্তুত নকৰিলে এই খেলবোৰৰ নাম হেৰাই যাব আৰু শালবাৰী অঞ্চলত এই পুৰণি খেলবোৰৰ কোনো অস্তিত্ব নৰ'ব।

বহাগ বিহুত শালবাৰী অঞ্চলৰ ল'ৰাবোৰে কুকুৰা যুঁজ, দৌৰ, জাম্প, টেকেলী ডঙা, ওজন দলিওৱা আদি খেলবোৰ খেলি বিহুৰ আনন্দ উপভোগ কৰে। ইয়াৰোপৰি এই খেলবোৰ স্কুল, কলেজৰ 'বাৰ্ষিক খেল প্ৰতিযোগিতা' ত অনুষ্ঠিত কৰে। শালবাৰী অঞ্চলৰ ল'ৰাবোৰে আজৰি সময়ত লুডু, তাচ, কেৰম আদি খেল খেলি আজৰি সময় কটায়।

বৰ্তমান শালবাৰী অঞ্চলৰ ল'ৰাবোৰ খেল-ধেমালিত আগবাঢ়িব ধৰিছে। এনেদৰে আগবাঢ়ি থাকিলে শালবাৰী অঞ্চলৰ নাম এদিন সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষতে জিলিকি উঠিব।

দ্বিতীয় অধ্যায় ছোৱালীয়ে খেলা খেল-ধেমালি

পুৰণি দিনৰ পৰাই শালবাৰী অঞ্চলত খেল-ধেমালিৰ প্ৰচলন আছিল যদিও ছোৱালীবোৰ খেল-ধেমালিত আগবঢ়া নাছিল। ছোৱালীবোৰে ঘৰুৱা কাম কাজত ব্যস্ত আছিল কাৰণে খেল-ধেমালিৰ প্ৰতি বৰবেছি আগ্ৰহ নাছিল। কেতিয়াবা সময় পালে ছোৱালীবোৰে প্ৰধানকৈ নাচগুটি খেলিছিল। নাচগুটি খেলিবলৈ পাঁচটা সৰু শিলগুটি লাগে। এই খেলবিধ চাৰি-পাঁচজনী ছোৱালীয়ে লগ হৈ খেলিব পাৰে।

বৰ্তমান যুগতো শালবাৰী অঞ্চলত ছোৱালীয়ে খেলা খেলবোৰ ভালদৰে প্ৰসাৰিত হোৱা নাই। শালবাৰী অঞ্চলৰ ছোৱালীয়ে বিশেষকৈ কাবাডী, বক্সিং আৰু উশ্বু খেল খেলে। এই খেলবোৰ খেলি ছোৱালীবোৰে শালবাৰী অঞ্চললৈ সুনাম কঢ়িয়াই আনিবলৈ সক্ষম হৈছে। শালবাৰী অঞ্চলৰ কেবাগৰাকী ছোৱালী শালবাৰী জিলা ক্ৰিড়া সন্থাৰ মাধ্যমেৰে অসম ৰাজ্যিক কাবাডী দলৰ খেলুৱৈ হিচাপে নিৰ্বাচিত হৈ ৰাজ্যৰ বাহিৰত অনুষ্ঠিত হোৱা ৰাষ্ট্ৰীয় কাবাডী প্ৰতিযোগিতাত একাধিকবাৰ অসমক প্ৰতিনিধিত্ব কৰাৰ সুযোগ লাভ কৰিছে।

কাবাডী খেলৰ বিৱৰণঃ-

মহিলাৰ বাবে জোখমাখ, দৈৰ্ঘ্য :- ১১ মিটাৰ আৰু প্ৰস্থ ৮ মিটাৰ

ব্লকৰ আয়তন (মহিলা) :- ৬ মিটাৰ × ২ মিটাৰ।

প্ৰতিটো দলত অংশগ্ৰহণকাৰী খেলুৱৈৰ সংখ্যা ৭ জন। অতিৰিক্ত খেলুৱৈ ৫ জন থাকে।

মহিলাৰ কাবাডী খেল প্ৰতি অৰ্ধত ১৫ মিনিটকৈ ৩০ মিনিট খেল হয়।

খেল পৰিচালনাৰ বাবে এজন বেফাৰি, দুজন লাইনমেন, এজন স্কোৰাৰ আৰু দুজন আম্পায়াৰ থাকে।

নিয়ম প্ৰণালী :-

১. খেল আৰম্ভ হোৱাৰ পূৰ্বে ট্ৰ'চ কৰা হয়। ট্ৰ'চত যি দলৰ অধিনায়ক জীয়ে হ'ব তেওঁ খেলপথাৰৰ দিশ বাচি ল'ব।
২. খেল চলি থকা অৱস্থাত কোনো খেলুৱৈ যদি বাউণ্ডেৰী লাইন অতিক্ৰম কৰে তেন্তে তেওঁক 'আউট' বুলি গণ্য কৰা হ'ব।
৩. বাউণ্ডেৰীৰ বাহিৰলৈ গৈ 'ৰেইডাৰক' ধৰিব নোৱাৰিব, যদি ধৰে তেন্তে তেৱেঁই আউট হ'ব।
৪. ৰেইডৰ সময়ত দীঘৰ উশাহ লৈ 'কাবাডী-কাবাডী' বুলি ডাঙৰকৈ উচ্চাৰণ কৰিব লাগিব।
৫. বিপক্ষ দলৰ কোৰ্টত উশাহ এৰি দিলে ৰেইডাৰজন আউট হ'ব।
৬. এবাৰত এজন খেলুৱৈয়ে 'ৰেইড' কৰিবলৈ যাব পাৰিব।
৭. ৰেইডৰ যেতিয়া নিজৰ কোৰ্টলৈ উভতিব তেতিয়া তেওঁক আক্ৰমণ কৰিব নোৱাৰিব।
৮. 'ৰেইডাৰজনক' বিপক্ষৰ খেলুৱৈয়ে ধৰি ৰখা অৱস্থাত কোনো খেলুৱৈয়ে চেণ্টাৰ লাইন অতিক্ৰম কৰি ৰেইডাৰজনৰ কোৰ্টলৈ যাব নোৱাৰিব।

৯. যাৰ আক্ৰমণত যাব নালাগে, তথাপি যদি যায় তেন্তে ১ পইন্ট কটা যাব।
১০. লোনাৰ বাবে দুই পইন্ট লাভ হয়। কোনো টিমে অনাহকত পলম কৰিলে প্ৰতি পাঁচ ছেকেণ্ডত ১ চেকেণ্ডকৈ ধৰা হ'ব।
১১. ৰেইডাৰে বিপক্ষৰ খেলুৱৈক আহত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলে ১ পইন্ট কটা যাব।
১২. নিয়ম বিৰুদ্ধভাৱে কাকো ধৰিব নোৱাৰিব, তেনে ক্ষেত্ৰত যি ধৰিব তেৱেই আউট হ'ব।
১৩. আউট হোৱাসকল ছিটিং ব্লকত একাদিক্ৰমে বহিব আনহাতে বিপক্ষ দলৰ যি কেইজন আউট হব সেই অনুসাৰে পুনৰ বাচি উঠিব।

বক্সিং খেলৰ বিৱৰণ :-

বক্সিং অতি পুৰণি ক্ৰীড়া। ১৮৬০ চনত মাৰ্কুইছ অৱ কুইনবেৰীৰ সংজ্ঞা অনুসাৰে দুজন মুষ্টিযোদ্ধাই সীমিত সময়কালত পৰ্যায়ক্ৰমে এজনে আনজনৰ বিৰুদ্ধে যুদ্ধ কৰে। বক্সাৰ সকলে কেৱল হাতত গ্লাভছ পিন্ধি প্ৰতিযোগিতাত অৱতীৰ্ণ হয়।

বক্সিং প্ৰতিযোগিতা অনুষ্ঠিত হোৱা ক্ষেত্ৰত ৰিং বুলি কোৱা হয়। তিনি বা চাৰিডাল জৰীৰে ঘেৰা ৰিঙতে প্ৰতিযোগিতাসমূহ অনুষ্ঠিত হয়। ৰিঙৰ সৰ্বোচ্চ আয়তন ২০ বৰ্গ ফুট আৰু ন্যূনতম আয়তন ১৬ বৰ্গফুট।

অপেশাদাৰী বক্সাৰসকলে হাফ্‌ফেণ্ট আৰু গেঞ্জি পৰিধান কৰে। আনহাতে পেশাদাৰীসকলে কেবল হাফ পেন্টহে পৰিধান কৰে। জোতা পিন্ধা উভয়ক্ষেত্ৰত প্ৰয়োজ্য।

পেশাদাৰ বক্সাৰসকলে ৮ আউন্স ওজনৰ গ্লাভছ পিন্ধে। আনহাতে ১৪৮ পাউণ্ডতকৈ বেছি যাৰ দেহৰ ওজন তেনে বক্সাৰৰ ক্ষেত্ৰত গ্লাভছ ৰ ওজন হয় ১০ আউন্স।

প্ৰতিযোগিতাক প্ৰতিটো ৰাউণ্ড জিকিবৰ বাবে নিৰ্দিষ্ট সংখ্যক পইন্ট স্থিৰ কৰা থাকে। বিজয়ীয়ে এটা ৰাউণ্ডৰ যুঁজত ২০ পইন্ট অৰ্জন কৰে। তেওঁৰ প্ৰতিপক্ষই স্বাভাৱিক কাৰণতে কম পইন্ট অৰ্জন কৰিব। দুয়োজনৰ পইন্ট যদি সমান সমান হয়, অৰ্থাৎ দুয়োৰে আৰ্জিত পইন্ট বিশ হলে ৰেফাৰিয়ে সহায়ক পইন্টৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিব। সেইক্ষেত্ৰত তিনিটা সহায়ক পইন্ট ১ পইন্ট হিচাবে গণ্য হ'ব। প্ৰতিযোগিতাৰ শেষত আক্ৰমণ, প্ৰতিৰোধ আৰু বৈশিষ্ট্যৰ ভিত্তিত এটা সহায়ক পইন্ট দিয়া হয়।

নিয়মসমূহ:-

১. প্ৰতিযোগিতা পৰিচালনা কৰিবলৈ এজন ৰেফাৰি থাকে যি প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা সুস্থভাৱে নিয়ন্ত্ৰণত ৰখাৰ দায়িত্ব পালন কৰে।
 ২. এজন বিচাৰক থাকে যি স্কোৰ গণনা কৰে।
 ৩. এজন সময় ৰক্ষক থাকে।
 ৪. এজন দ্বিতীয় পৰিচালক আৰু এজন সহকাৰী থাকে। এওঁলোকৰ ভূমিকা প্ৰতিযোগীক সহকাৰীত্ব কৰা। ৰাইণ্ডৰ মধ্যৱৰ্তী বিৰতিৰ সময়ত এওঁলোকে বক্সাৰক সাহায্য কৰে।
- ছোৱালীবোৰে ডাঙৰ হ'লে ল'ৰাবোৰৰ পৰা ফালৰি কাটি আহি কেতিয়াবা অকল ছোৱালীবোৰে দল বান্ধি লুডু, কেৰম, বেডমিন্টন আদি খেল খেলে। এইবোৰৰ উপৰিও ছোৱালীবোৰে 'স্কুলৰ

বাৰ্ষিক খেল প্রতিযোগিতা'ত দৌৰ, যাঠি নিষ্কেপ, ডিছকাছ থ' বেজীত সূতা ভৰোৱা, বাম-পানী, কুকুৰা যুঁজ, কাবাডী, মেজিক চিয়াৰ, ৰিং, জৰিটনা খেল, টেকেলী ভঙা আদি খেলবোৰ খেলে।

শালবাৰী অঞ্চলত দৌৰ প্রতিযোগিতা সাধাৰণতে ১০০ মিটাৰ, ২০০ মিটাৰ আৰু ৪০০ মিটাৰৰ অনুষ্ঠিত হয়।

দৌৰৰ পদ্ধতি আৰু নিয়মাবলী :-

১. প্রতিযোগীয়ে দৌৰোতে বাওঁহাত ট্ৰেকৰ ভিতৰত ৰাখি দৌৰিব লাগে।
২. দৌৰৰ লেনসমূহ প্রতিটোৱেই বহলত সমান হ'ব লাগে।
৩. এটা পইন্টত আহি সমস্ত দৌৰ বা ৰেচ শেষ কৰিব লাগে।

নিয়মাবলী :-

১. যদি কোনো প্রতিযোগীয়ে ইচ্ছাকৃতভাবে ট্ৰায়েলত পলম কৰে তেনেহলে তেওঁক দৌৰিবলৈ অনুমতি দিয়া নহয়।
২. প্রতিযোগিতাত এনে ধৰণৰ পলম যদি দ্বিতীয়বাৰ ঘটে, প্রতিযোগীক পুনৰায় ট্ৰায়েলত সুযোগ দিয়া নহয়, বৰং প্রতিযোগীতাৰ পৰা বাদ দিয়া হয়।
৩. শৰীৰত আঘাত পালে বা চিকিৎসাগত কাৰণত প্রতিযোগীসকলে টেপ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে। তাৰ বাহিৰে আন কোনো কাৰণত শৰীৰত টেপ ব্যৱহাৰ কৰিব নোৱাৰিব। যদি কোনো কাৰণত প্ৰয়োজন হয়, ৰেফাৰিয়েছে তাক বিবেচনা কৰি সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰিব।

পোচাক পৰিচ্ছদ :- প্রতিযোগীসকলে পৰিধান কৰা পোচাক পৰিচ্ছদ সমূহ পৰিষ্কাৰ-পৰিচ্ছন্ন হোৱা উচিত। তদুপৰি পৰিধেয় পোচাকত সম্পূৰ্ণ শালীনতা থাকিব লাগিব।

প্রতিযোগীসকলে প্ৰত্যেকেই একোটা নম্বৰ ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে। হাফপেণ্ট বা চট্ছৰ কাষৰ ফালেও এটা সংখ্যা আঠা দি লগোৱা থাকে।

প্রতিযোগীসকলে খালী ভৰি অথবা জোতা পিন্ধি প্রতিযোগিতাত অংশগ্ৰহণ কৰিব পাৰে। বিভিন্ন ইভেণ্টৰ বাবে জোতাও বিভিন্ন হ'ব পাৰে। জোতাত অতি বেছি এঘাৰটা স্পাইক্ছ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে।

যাঠি নিষ্কেপ, ডিছকাছ থ' :- এই খেল দুবিধ শালবাৰী অঞ্চলত ভালদৰে প্ৰসাৰিত হোৱা নাই। কিন্তু স্কুল, কলেজৰ খেল প্রতিযোগিতাত এই খেল দুবিধ অনুষ্ঠিত হয়।

যাঠি নিষ্কেপঃ যাঠিৰ দৈৰ্ঘ্য মহিলাৰ বাবে ২.২-২.৩ মিটাৰ পৰ্যন্ত হ'ব লাগে। মহিলাৰ বাবে মুঠ ওজন হ'ব লাগে ৬০০ গ্ৰাম। যাঠিৰ সনুখৰ ধাতুৰ অংশৰ দৈৰ্ঘ্য ২৫-৩৩ মিঃ হ'ব লাগে।

১. যাঠি গ্ৰিপ পইন্টত ধৰি দলিয়াব লাগে।
২. কান্ধৰ ওপৰেদি যাঠি এখন হাতেৰে নিষ্কেপ কৰা উচিত।
৩. যাঠি হাতৰ পৰা এৰাই যোৱাৰ পূৰ্বে অথবা নিষ্কেপ কৰাৰ বাবে প্ৰস্তুত হোৱাৰ পিছত প্রতিযোগী বৃত্তকলাৰ ফালে পিঠি দিব নোৱাৰে।
৪. যদি কোনো প্রতিযোগীয়ে তেওঁৰ শৰীৰৰ কোনো অংশৰে বৃত্তকলা অথবা ক্ৰেচ লাইন স্পৰ্শ কৰে তেনেহ'লে নিয়ম ভংগৰ অপৰাধত অপৰাধী হ'ব।
৫. প্রতিযোগী দৌৰি আহোঁতে- যাঠি এৰাৰ সময়ত কোনো কাৰণতে সমান্তৰাল ৰেখাৰ উভয়ৰ

কোনোফালেই অতিক্রম কৰিব নোৱাৰে।

৬. যাঠি মাটিত নপৰা পৰ্যন্ত প্রতিযোগীয়ে নিষ্ক্ষেপন অঞ্চল ত্যাগ কৰিব নোৱাৰে।

৭. যাঠি নিষ্ক্ষেপ কৰোঁতে যদি ভাঙি যায় তেন্তে নিষ্ক্ষেপন গণনা কৰা নহয়, কিন্তু নিষ্ক্ষেপ প্ৰণালী বিধিসন্মত হ'ব লাগিব।

ডিছকাছ থ'ঃ- সুনিৰ্দিষ্ট স্থানৰ পৰা প্রতিযোগীয়ে ডিছকাছ নিষ্ক্ষেপ কৰিব লাগে। প্রতিযোগীয়ে নিজৰ সুবিধামতে ডিছকাছ ধৰিব পাৰে আৰু নিষ্ক্ষেপৰ বেলিকাও নিজস্ব কৌশল প্ৰয়োগ কৰিব পাৰে।

প্রতিযোগীয়ে ডিছকাছ এৰাৰ সময়ত যদি দেহৰ কোনো অংশই বৃত্ত পৰিবেষ্টিত ৰিং স্পৰ্শ কৰে অথবা চৌহদৰ বাহিৰ যদি হয় তেন্তে তাক বিধিসন্মত নহয় বুলি ঘোষণা কৰা হ'ব।

ডিছকাছ এৰাৰ পিছত শূন্যত থকা কালছোৱাত অর্থাৎ মাটিত নপৰালৈ এই নিয়ম সম্পূৰ্ণৰূপে বলবৎ থাকিব।

প্রতিযোগীয়ে ইচ্ছা কৰিলে নিজৰ ট্ৰায়েলৰ সময়ত মাজপথত বৈ যাব পাৰে। ইয়াৰ বাবে তেওঁ নিয়ম উলংঘাৰ দোষত দোষী সাব্যস্ত নহয়। কিন্তু ট্ৰায়েলৰ প্ৰদত্ত সময়ৰ ভিতৰতে প্রতিযোগীয়ে ডিছকাছ দলিয়াব লাগে।

নিজৰ ধাৰাবাহিকতা ভংগ কৰিলেও প্রতিযোগীয়ে পুনৰ ডিছকাছ দলিওৱা সুযোগ পায়। ডিছকাছ :- ডিছকাছ অথবা উপযোগী ধাতুৰ দ্বাৰা ডিছকাছ তৈয়াৰ কৰা হয়। ডিছকাছ গাত মসৃণ চকাৰ বেৰ লগোৱা থাকে। ডিছকাছ ৰ ওজন মহিলাৰ বাবে ১ কিলোগ্ৰাম।

ডিছকাছ দলিয়াৰ সময়ত, ধৰোতে আঙুলিবোৰ এঠাইত থুপ খাই থাকিব নালাগে। কান্ধত লেডেলৰ লগত ২৮°- ৩২° কোণ কৰি ডিছকাছ নিষ্ক্ষেপ কৰিব লাগে।

এখন হাতেৰেই ডিছকাছ নিষ্ক্ষেপ কৰিব লাগে।

জৰিটনা খেলবিধ দুটা দলৰ মাজত হয়। জৰিটনা খেলৰ মূলতে হ'ল ৰছী ডাল। দুয়োমূৰে ৰছী ডাল সমানে ধৰি দুয়োটা দলে টানে। যিটো দলে নিজৰ গাৰ ফালে ৰছীডাল টানি নিব পাৰে, সেই দলটোৱে জৰিটনা খেলত বিজয়ী হয়।

টেকেলী ভঙা খেলবিধ স্কুল, কলেজৰ উপৰিও শালবাৰী অঞ্চলত বিশেষকৈ বহাগ বিহু উপলক্ষে পতা হয়। এই খেলৰ বাবে এটা মাটিৰ টেকেলী এডাল লাঠিৰ ওপৰত থৈ দিয়া হয়। প্রতিযোগীজনক চকুত কাপোৰ বান্ধি হাতত এডাল লাঠি দি তিনিপাক ঘূৰাই টেকেলীটোৰ পিনে যাবলৈ দিয়া হয়। যদি প্রতিযোগীজনে- লাঠিডালেৰে টেকেলীটো একেবাৰে ভাঙিব পাৰে তেতিয়া প্রতিযোগীজনে টেকেলী ভঙা খেলত জয় হয়।

শালবাৰী অঞ্চলৰ ছোৱালীবোৰৰ আগতকৈ বৰ্তমান খেলৰ প্ৰতি আগ্ৰহ বাঢ়িছে। শালবাৰী অঞ্চলৰ ছোৱালীবোৰ বিশেষকৈ কাবাডী, বক্সিং আৰু উশু খেলত আগবঢ়া। এই তিনিওবিধ খেলৰ বাবে শালবাৰী অঞ্চলৰ কেবাগৰাকী ছোৱালীয়ে ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত পদক লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। বিশেষকৈ উশু খেলত শালবাৰী গাঁৱৰ সৌমশ্ৰী উজীৰে অসমৰ বাবে এটা স্বৰ্ণ পদক অৰ্জন কৰি ৰাজ্যখনৰ লগতে শালবাৰী অঞ্চলৰ বাবে গৌৰৱ কঢ়িয়াই আনিছে। এনেদৰে আগবাঢ়ি গৈ থাকিলে ভৱিষ্যতে শালবাৰী অঞ্চল খেল-ধেমালিত খুবেই আগবঢ়া হ'ব আৰু খেল-ধেমালিৰ বাবে শালবাৰী অঞ্চলৰ জনসাধাৰণ গৌৰৱান্বিত হ'ব।

তৃতীয় অধ্যায় খেল জগতত শালবাৰী অঞ্চলৰ অৱদান

মানস অভায়ৰণ্য স্পৰ্শ কৰি থকা বিভিন্ন সম্প্ৰদায়ৰ অধিবাসীৰে পৰিপূৰ্ণ বাক্সা জিলাৰ নিৰ্দিষ্ট এক বৃহৎ অঞ্চলৰ প্ৰাণকেন্দ্ৰ হ'ল শালবাৰী। অতীজৰে পৰা শালবাৰীক কেন্দ্ৰ কৰিয়েই এই বৃহৎ অঞ্চলটোৰ বিভিন্ন দিশত প্ৰগতি ধৰি উঠিছিল। বিশেষকৈ উত্তৰ দিশৰ এই বৃহৎ অঞ্চলটোৰ অৰ্থনৈতিক, ৰাজনৈতিক, শৈক্ষিক, সাংস্কৃতিক, ভাষা-সাহিত্য, খেল-ধেমালি আদি বিভিন্ন দিশৰ উন্নয়ত কম-বেছি পৰিমাণে শালবাৰীৰ অৱদান অনস্বীকাৰ্য। এই চৰাত অন্যান্য দিশবোৰ বাদ দি খেল জগতত শালবাৰী অঞ্চলৰ অৱদান সম্পৰ্কে কিছু আলোকপাত কৰাৰ প্ৰয়াস কৰা হৈছে।

তাহানিৰ পৰাই শালবাৰী অঞ্চলত বিভিন্ন ধৰণৰ খেল প্ৰতিযোগিতা আদি অনুষ্ঠিত কৰি এই অঞ্চলৰ মানুহে খেলৰ প্ৰতি থকা প্ৰকৃতিগত অনুৰাগৰ প্ৰমাণ দি আহিছে। আধুনিক ৰীতি-সংস্কৃতিয়ে স্পৰ্শ নকৰা তাহানিৰ সেই দিনবোৰতো কিন্তু খেল-সংস্কৃতিয়ে শালবাৰী অঞ্চলক বাৰুকৈয়ে প্ৰভাৱিত কৰিছিল। হয়তো খেলৰ জৰিয়তে অঞ্চলটোক আগুৱাই নিয়া অথবা বাহিৰৰ উন্নত পৰিবেশৰ সৈতে ফেৰ মাৰিব পৰাকৈ শালবাৰী অঞ্চলক যোগ্য কৰি গঢ়িতোলা পৰিকল্পনাৰ এয়া এক উকমুকনি আছিল। অৱশ্যে এয়া খেলৰ প্ৰতি থকা মানুহৰ সহজাত আকৰ্ষণৰ এক বহিঃপ্ৰকাশো হ'ব পাৰে। কিন্তু যি কাৰণতেই নহওঁক, তাহানিৰ পৰাই শালবাৰী অঞ্চলত বিভিন্ন ধৰণৰ খেলৰ প্ৰচলন আৰু প্ৰতিযোগিতা আদি অনুষ্ঠিত হৈ অহাৰ সত্যতা তথ্যই প্ৰমাণ কৰে।

খেলত শালবাৰী অঞ্চলৰ অৱদানৰ বিষয়ে ক'বলৈ গ'লে প্ৰথমেই নাম ল'ব লাগিব শালবাৰী ক্লাব। শালবাৰী অঞ্চলৰ সামগ্ৰিক উন্নয়নৰ স্বাৰ্থত সংগঠিত প্ৰচেষ্টাৰ কথা উপলব্ধি কৰি আনুমানিক ১৯৫৫ চন অথবা ইয়াৰ ওচৰা উচৰিকৈ 'শালবাৰী ক্লাব' প্ৰতিষ্ঠা কৰা হৈছিল। শালবাৰী ক্লাবৰ প্ৰতিষ্ঠাপক সম্পাদক আৰু উপদেষ্টা আছিল যথাক্ৰমে হুদুখাটাৰ 'যাদব খেৰকাটাৰী আৰু পূব উধিয়াগুৰীৰ 'ৰমনী মোহন দাস। শালবাৰী ক্লাবটোক সেই সময়তেই জালাহ খণ্ড উন্নয়ন কাৰ্যালয়ত পঞ্জীয়ন কৰা হৈছিল। শালবাৰী অঞ্চলত বিশেষকৈ ফুটবলৰ ক্ষেত্ৰত শালবাৰী ক্লাবৰ যথেষ্ট অৱদান থকাৰ কথাটো স্বীকাৰ কৰিব লাগিব। বৃহত্তৰ শালবাৰী অঞ্চলৰ চুকে-কোণে থকা বিভিন্ন গাঁৱৰ পৰা সম্ভাৱনাময় তথা অভিজ্ঞ খেলুৱৈসকলক একত্ৰিত কৰি এক শক্তিশালী ফুটবল দল গঠন কৰি শালবাৰী ক্লাবে অঞ্চলত গৌৰৱময় ফুটবল বিপ্লৱৰ সূচনা কৰিছিল। এয়া আশী দশকৰ কথা। সুসংগঠিত আৰু শক্তিশালী হৈ আত্মপ্ৰকাশ কৰা সেই সময়ৰ শালবাৰী ক্লাবৰ ফুটবল দলটিয়ে কেবল সমগ্ৰ উত্তৰাঞ্চলতেই নহয় সেই সময়ৰ অবিভক্ত বৰপেটা জিলাৰ বিভিন্ন অঞ্চলত সমাদৰ লাভ কৰিছিল। বাঘমাৰাৰ 'জয়হিন্দ সংঘ'ৰ উদ্যোগত এখন উল্লেখনীয় বৃহৎ ফুটবল প্ৰতিযোগিতাত শালবাৰী ক্লাবে নিয়মীয়াকৈ অংশগ্ৰহণ কৰি খেলপ্ৰেমী ৰাইজৰ দৃষ্টি আৰু সমীহ আদায় কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। আনুমানিক ১৯৭৭-৭৮ চনত উক্ত প্ৰতিযোগিতাখনৰ চূড়ান্ত খেলত শালবাৰী ক্লাবে সেই সময়ৰ বজালী অঞ্চলৰ এক শক্তিশালী দল পাটাচাৰকুছি

ফুটবল ক্লাবৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰি উক্ত দলটিৰ ক্ৰমাগত বিজয় ধাৰা ৰুদ্ধ কৰি যুগ্ম বিজয়ীৰ খিতাপ লাভেৰে শালবাৰী অঞ্চললৈ গৌৰৱ কঢ়িয়াই আনিছিল। শালবাৰী ক্লাবৰ সেই সময়ৰ সভাপতি আৰু সম্পাদক আছিল যথাক্ৰমে শৰণীয়া গাঁৱৰ ৰমেশ দাস আৰু শালবাৰী গাঁৱৰ অনিল দাস। উক্ত সময়ৰ ক্লাবৰ প্ৰতিভাৱান নিয়মীয়া খেলুৱৈসকল আছিল শৰণীয়াৰ ধৰ্মেশ্বৰ গয়াৰী, মন্ত্ৰী বড়ো, কনক দাস, কালেন কুমাৰ নাৰ্জাৰী, টাঙ্গাবাৰীৰ বিনোদ বড়ো, পাকুগুৰীৰ চক্ৰপাণি বড়ো, গোবিন্দ বড়ো, ভালাগুৰিৰ প্ৰদীপ বড়ো কমলাবাৰীৰ টেঙা মহিলাৰী, চমুৱাতিৰ মনমোহন দাস, জানাৰাম দাস, সৰুগাতিৰ মনো দাস, শালবাৰীৰ চন্দ্ৰ বড়ো, কাইজামাটিৰ চন্দী বড়ো, ধৰণী বড়ো, বাজেগাঁৱৰ নৱ ব্ৰহ্ম, বাঁহবাৰীৰ নিকোলাচ তিকী, মাইকেল, হাউলীৰ দুখো বড়ো, বড়গাঁৱৰ ৰামেশ্বৰ বসুমতাৰী, আগ্ৰাঙৰ গগন গগৈ নাৰ্জাৰী, লতিবাৰীৰ বানেশ্বৰ ব্ৰহ্ম, লেচেৰাৰ নন্দেশ্বৰ দৈমাৰী, শালবাৰীৰ গোলোকসিং বড়ো, আনাৰি বসুমতাৰী, শিমলাগুৰিৰ পৱন উজীৰ, চলচলিৰ ৰোহিনী ব্ৰহ্ম আৰু আন বহুতো খেলুৱৈ। নিজস্ব প্ৰতিভাৰে এইসকল খেলুৱৈয়ে ফুটবল অৱদানৰ যি চিৰসেউজ বৃক্ষৰোপণ কৰি গ'ল আৰু সুস্বাদু ফল শালবাৰী অঞ্চলতেই হওঁক অথবা পৰিসীমাৰ বাহিৰতেই হওঁক শালবাৰীৰ ফুটবলৰ সুনাম এতিয়াও অটুট আছে।

সেই সময়ত ফুটবলৰ দপদপনিত অন্যান্য খেলৰ প্ৰচলন আৰু জনপ্ৰিয়তা কিছু স্নান হৈছিল বুলি অনুমান কৰিব পাৰি। শালবাৰী ক্লাবৰ তত্বাৱধানতেই ভলীবল আৰু ক্ৰিকেট খেলৰ ক্ষেত্ৰতো গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হৈছিল যদিও বিশেষ অগ্ৰগতি লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হোৱা নাছিল। ১৯৭৮-৭৯ চনৰ আগলৈকে ক্ৰিকেট খেলৰ প্ৰচলন সমূলি নাছিল বুলিয়েই ক'ব পাৰি। প্ৰথম অৱস্থাত বাঁহ নতুৱা গছৰ ডালৰ খুঁটি আৰু সাধাৰণভাবে সাজিলোৱা কাঠৰ বেটেৰে শালবাৰী ক্লাবৰ ক্ৰিকেট দলটিয়ে অঞ্চলত ক্ৰিকেট খেলৰ সূচনা কৰিছিল। আনুমানিক ১৯৮৩-৮৪ চনত শালবাৰী ক্লাবৰ ক্ৰিকেট দলটিয়ে যথাপাৰ আৰু তাৰ পিচত কয়াকুচিৰ ক্ৰিকেট ক্লাবৰ বিৰুদ্ধে প্ৰীতি ক্ৰিকেট মেচ খেলিছিল। সেই সময়ৰ শালবাৰী ক্ৰিকেট দলটিৰ উল্লেখযোগ্য খেলুৱৈসকল আছিল পূব উধিয়াগুৰীৰ তৰুণ চন্দ্ৰ দাস, শৰণীয়াৰ উত্তম কুমাৰ বড়ো, কালেন কুমাৰ নাৰ্জাৰী, টাঙ্গাবাৰীৰ বিনোদ বড়ো, শৰণীয়াৰ ৰবি বড়ো, শালবাৰীৰ টিকেন দাস, হেমন্ত গয়াৰী, কমলাবাৰীৰ হৰি দৈমাৰী, চেংলিমাৰীৰ মঃ মতলেব চৌধুৰী আদি। পৰবৰ্তী পৰ্যায়ত শালবাৰীত ক্ৰিকেট খেলিছিল যদিও শালবাৰী অঞ্চলত আজি পৰ্যন্ত ক্ৰিকেট খেলে বিশেষ অগ্ৰগতি লাভ কৰিব পৰা নাই আৰু সেয়েহে এইবিধ খেলত শালবাৰীৰ বিশেষ অৱদান থকা বুলি ভাবিবৰ অৱকাশ নাই।

শালবাৰী অঞ্চল ভলীবল প্ৰসাৰ আৰু জনপ্ৰিয়তা বৃদ্ধিৰ ক্ষেত্ৰত চিলাপাটনীৰ 'আজাদ ক্লাব' ৰ যথেষ্ট অৱদান থকা বুলি ক'ব পাৰি। প্ৰথমৱস্থাত শালবাৰী অথবা ইয়াৰ পাৰ্শ্ববৰ্তী কোনো অঞ্চলত তেনকুৱা কোনো উল্লেখযোগ্য ভলীবল অনুষ্ঠিত হোৱাৰ তথ্য পোৱা নাযায়। সেয়েহে শালবাৰীৰ ভলীবল দলটিয়ে কেবল প্ৰীতিমূলক অথবা দূৰণিৰ কৰোবাত অনুষ্ঠিত হোৱা প্ৰতিযোগিতাত চেগাছোৰোগাকৈ অংশগ্ৰহণ কৰি নিজৰ অস্তিত্ব বজাই ৰাখিছিল। কিন্তু আজাদ ক্লাবে চিলাপাটনীত নিয়মীয়াকৈ প্ৰতিবছৰে অনুষ্ঠিত কৰা ভলীবল প্ৰতিযোগিতাখনত লেখাৰিকৈ অংশগ্ৰহণ কৰি

শালবাৰীৰ ভলীবল দলটিয়ে ভলীবলৰ প্ৰসাৰ আৰু জনপ্ৰিয়তা বৃদ্ধিত উল্লেখনীয় অৱদান আগবঢ়াইছিল। উল্লেখযোগ্য যে চিলাপাটনী উক্ত ভলীবল প্ৰতিযোগিতাখনত প্ৰতিবছৰে বিভিন্ন দলৰ হৈ বহুকেইজন ৰাজ্যিক পৰ্যায়ৰ ভলীবল খেলুৱৈয়ে অংশগ্ৰহণ কৰি প্ৰতিযোগিতাসকলক গভীৰভাৱে অনুপ্ৰাণিত কৰিছিল। সেইসময়ৰ শালবাৰী ক্লাবৰ ভলীবল দলটিৰ দক্ষ খেলুৱৈ সকল আছিল- টাঙ্গাবাৰীৰ বিনোদ বড়ো, শৰণীয়াৰ কামাখ্যা প্ৰসাদ বড়ো, শৰণীয়া উলুবাৰীৰ কালেন কুমাৰ নাৰ্জাৰী, 'ৰবি বড়ো, পাকুগুৰিৰ ৰূপনাথ বড়ো আৰু অন্যান্য। ভলীবলৰ ক্ৰমবৰ্ধিত জনপ্ৰিয়তা আৰু গুৰুত্বৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি আনুমানিক ১৯৮৪-৮৫ চনত 'য়াছ স্পোর্টছ অথ'ৰিটি' নামাকৰণেৰে শালবাৰীত এটা ক্ৰীড়া সংগঠনৰ জন্ম দিয়া হয়। ইয়াৰ প্ৰতিষ্ঠাপক সভাপতি আৰু সম্পাদক আছিল যথাক্ৰমে পূব উদ্বিগুৰীৰ তৰুণ চন্দ্ৰ দাস আৰু শৰণীয়াৰ বানেশ্বৰ বসুমতাৰী। তেখেতসকলৰ আশাশুধীয়া প্ৰচেষ্টা আৰু উদ্যোগত য়াহ স্পোর্টছ অথৰিটিয়ে ভলীবলত প্ৰভূত উন্নতি সাধনেৰে শালবাৰী অঞ্চলত এইবিধ খেলৰ প্ৰসাৰ আৰু উন্নয়নত যথেষ্ট অৰিহণা যোগাইছিল। সেইসময়ৰ অবিভক্ত বৰপেটা জিলাৰ বিভিন্ন স্থানত অনুষ্ঠিত হোৱা ভলীবল প্ৰতিযোগিতাসমূহত অংশগ্ৰহণ কৰি য়াহ স্পোর্টছ অথ'ৰিটিয়ে বহুকেইবাৰ চেম্পিয়ন আৰু ৰানাৰছ আপ খিতাপ বিজয়ীৰ সন্মান অৰ্জন কৰিছিল। উক্ত খিতাপসমূহৰ ভিতৰত ডোটেপোৱাবড়ী, কুজিদেওঁৰ, বনিয়াকুছি (শিমলা), বড়োবাজাৰ, চেংলিমাৰী, চিলাপাটনী, গাতি, কৰ্দৈগুৰী আদি ঠাইত অনুষ্ঠিত হোৱা প্ৰতিযোগিতাসমূহ উল্লেখযোগ্য। প্ৰথম অৱস্থাত টাঙ্গাবাৰীত বিনোদ বড়ো, মানিক বসুমতাৰী, বজালীপামৰ চন্দ্ৰ বড়ো, 'হেমন্ত গয়াৰী, জিতেন দৈমাৰী, ভোলা বড়ো, আব্দুল কালাম, কালিচৰণ উজীৰ আদি দুধৰ্ষ খেলুৱৈৰে দুটা পৰ্যায়ত গঠিত য়াহ স্পোর্টছ অথৰিটিৰ ভলীবল দলটিয়ে প্ৰচুৰ মুখ্যাতি অৰ্জন কৰাৰ লগতে শালবাৰী অঞ্চলত ভলীবলৰ উন্নয়ন আৰু প্ৰসাৰৰ দিশত যথেষ্ট অৱদান আগবঢ়ায়।

শালবাৰী ক্লাবৰ অতীত হৈ যাবলৈ ধৰাৰ সময়তে শালবাৰীত পূৰ্বৰ স্বৰ্ণময় যুগ ওভোতাই অনাৰ সংকল্পলৈ একাংশ খেলুৱৈ আৰু খেলপ্ৰেমী যুৱক এক গোট হৈ ১৯৮৩ চনত 'অলংবাৰ ক্লাব' নামৰ এটা ক্ৰীড়া সংগঠন গঠন কৰিছিল। শালবাৰীৰ কালিচৰণ উজীৰ আৰু মতিন্দ্ৰ স্বৰ্গীয়াৰী আছিল অলংবাৰ ক্লাবৰ প্ৰতিষ্ঠাপক সভাপতি আৰু সম্পাদক। এই ক্লাবটো নীতিগতভাৱে পঞ্জীয়ন ডুক্ত আছিল। আনুমানিক ১৯৮৫-৮৬ চনত বৰপেটাৰোডৰ অম্বিকাগিৰি ক্লাবে স্থানীয় গোপীনাথ বৰদলৈ উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ৰ খেলপথাৰত অনুষ্ঠিত কৰা ফুটবলৰ এখন বৃহৎ প্ৰতিযোগিতাত অংশগ্ৰহণ কৰি অলংবাৰ ক্লাবে প্ৰথম ৰাউণ্ডৰ খেলত তেজপুৰ, SBI দলটোক পৰাস্ত কৰি অঞ্চললৈ সুনাম কঢ়িয়াই আনিছিল।

এইবোৰ ক্লাব অধুনালুপ্ত যদিও ফুটবলত দি যোৱা এই ক্লাব অথবা খেলুৱৈ সকলৰ অৱদান শালবাৰী অঞ্চলত সদায় স্মৰণীয় হৈ থাকিব। সমগ্ৰ উত্তৰাঞ্চলৰ যিকোনো খেল বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত সেইসময়ৰ শালবাৰী উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয় আৰু বৰ্তমানৰ শালবাৰী উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়খনৰ পৰ্যাপ্ত অৱদান থকাটো অনস্বীকাৰ্য। তাহানিৰ পৰাই শালবাৰী অঞ্চলৰ সকলোৰে চেনেহৰ এই শিক্ষানুষ্ঠানটোৰ বিভিন্ন খেলা-ধূলাত সুনাম কৰাৰ কথাটো জানিব পৰা যায়।

স্বাধীনতাৰ পূৰ্বৰ শালবাৰী মধ্য ইংৰাজী বিদ্যালয় (বৰ্তমানৰ শালবাৰী উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়) খনৰ প্ৰতিষ্ঠাপক প্ৰধান শিক্ষক হৰবল্লভ শৰ্মা স্বয়ং ক্ৰীড়ানুৰাগী হোৱাৰ লগতে খেলৰ এজন মূখ্য গুৰিধৰোতা আছিল। এই শিক্ষানুষ্ঠানটি শালবাৰীক সাঙুৰি বৃহত্তৰ উত্তৰাঞ্চলত বিভিন্ন খেলৰ দক্ষখেলুৱৈ সৃষ্টিৰ এক কাৰখানা বুলি ক’ব পাৰি। এসময়ত এই বিদ্যালয়খনত অধ্যয়ন কৰি থকা ফুটবল দলৰ সূক্ষ্ম আৰু প্ৰখ্যাত খেলুৱৈ আছিল আৰু পৰবৰ্তী পৰ্যায়ত তেওঁলোকৰ সৰহ সংখ্যকেই শালবাৰী ক্লাব নতুবা আন কোনো ক্ৰীড়া সংগঠন বা গাঁৱৰ ফুটবল দলৰ হৈ ফুটবল খেলি কেবল নিজ অঞ্চলতেই নহয় সেই সময়ৰ অবিভক্ত বৰপেটা জিলাৰ এক বৃহৎ অঞ্চলত পৰিচয় আৰু সুখ্যাতি লাভেৰে ফুটবলৰ কাহানিও অন্ত নপৰা অৱদান যোগাবলৈ সক্ষম হয়। ফুটবলত শালবাৰী উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ৰ পৰিব্যাপ্ত তাহানিৰ গৌৰৱজ্জ্বল অধ্যায়ৰ আজিও সামৰণি পৰা নাই। ফুটবলত পূৰ্বৰ সুনামৰ কৰচ ধাৰণ কৰি বিদ্যালয়খনৰ বৰ্তমান প্ৰজন্মৰ খেলুৱৈসকলেও সেই কৰচৰ মৰ্যাদা অক্ষুণ্ণ ৰখাৰ চেষ্টা অব্যাহত ৰাখিছে। কঠিন প্ৰতিদ্বন্দিতামূলক ফুটবলৰ বৰ্তমান যুগতো এই অনুষ্ঠানটিয়ে নিজৰ প্ৰতিপত্তি বজাই ৰাখিব পাৰিছে। বাক্সা জিলা আন্তঃবিদ্যালয় গ্ৰীষ্মকালীন ফুটবল প্ৰতিযোগিতাত অংশগ্ৰহণ কৰি শালবাৰী উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয় ২০১২-১৩ চনত District Champion আৰু ২০১৪-১৫ চনত Runner up ৰ খিতাপ লাভ কৰি ফুটবলত যে এই শিক্ষানুষ্ঠানখন আজিও শক্তিশালী ইয়াৰ প্ৰমাণ দিয়ে।

সুখৰ বিষয় যে অতি সম্প্ৰতি শালবাৰী অঞ্চলত বক্সিং খেলত প্ৰাধান্যৰ লগতে বিস্তাৰ লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। ইতিমধ্যে বাক্সা জিলাক সাঙুৰি ‘বাক্সা জিলা বক্সিং সন্থা’ গঠন কৰা হৈছে। এই সন্থাৰ সভাপতি আৰু সম্পাদক হ’ল ক্ৰমে ভূৱনেশ্বৰ গয়াৰী আৰু কিশোৰ ৰাম বড়ো। উল্লেখযোগ্য যে কিশোৰ ৰাম বড়ো শাৰীৰিক প্ৰশিক্ষক হিচাপে শালবাৰী উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ত নিযুক্তি লাভ কৰিছে। শালবাৰী অঞ্চলৰ লগতে জিলাখনত বক্সিং খেলক আগুৱাই নিয়াৰ স্বার্থত তেখেতসকলক উল্লেখযোগ্য সহযোগ কৰি আহিছে শৰণীয়াৰ বিনয় দৈমাৰীয়ে। পশিক্ষার্থী সকলক শাৰীৰিক প্ৰশিক্ষণ আৰু বক্সিং খেলৰ প্ৰাথমিক জ্ঞান দিয়া কাৰ্যত তেওঁ অহৰহ লাগি আহিছে। উল্লেখযোগ্য যে বক্সিংতো শালবাৰী উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়খনে অতি কম সময়ৰ ভিতৰত সুনাম অৰ্জন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। কিয়নো এইখন বিদ্যালয়ৰ কেবাজনো ছাত্ৰ বাক্সা জিলা বক্সিং সন্থাৰ মাধ্যমেৰে একাধিক বক্সিং প্ৰতিযোগিতাত অংশগ্ৰহণ কৰি পদক লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। ২০১৫ চনত যোৰহাটৰ তিতাবৰত অনুষ্ঠিত হোৱা ৩৫ সংখ্যক সদৌ অসম জুনিয়ৰ/চাৰ-জুনিয়ৰ বক্সিং চেম্পিয়নশ্বিপত অংশগ্ৰহণ কৰি এই বিদ্যালয়খনৰ ছাত্ৰ চুনিল বড়ো আৰু লনজিৱ বসুমতাৰীয়ে চাৰ-জুনিয়ৰ শাখাত ক্ৰমে ৰূপ আৰু ব্ৰঞ্জৰ পদক লাভ কৰি বাক্সা জিলা বক্সিং সন্থা আৰু বিদ্যালয়খনলৈ গৌৰৱ কঢ়িয়াই আনে। তদুপৰি একেই বৰ্ষত গুৱাহাটীৰ সৰুসজাই ষ্টেডিয়ামত অনুষ্ঠিত হোৱা State School Games ৰ ১৭ বছৰ অনূৰ্ধ্ব ল’ৰা শাখাৰ বক্সিং খেলত অংশগ্ৰহণ কৰি এই বিদ্যালয়খনৰ ছাত্ৰই ব্ৰঞ্জৰ পদক লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। এইসকল ছাত্ৰ তথা নবাগত খেলুৱৈৰ এনেকুৱা কৃতকাৰ্যই ভৱিষ্যতলে

এইবিধ খেলৰ প্ৰতি অধিক খেলুৱৈক আকৃষ্ট কৰাৰ লগতে শালবাৰী অঞ্চলত খেলবিধ প্ৰসাৰত যথেষ্টখিনি সহায়ক হ'ব বুলি ভাৱিবৰ খল আছে।

শালবাৰী ছোৱালী মধ্য উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়খনেও বিভিন্ন খেলত বিভিন্ন ধৰণে অৱদান যোগোৱাটো উল্লেখনীয়। বিশেষকৈ কাবাডী, বক্সিং আৰু উশু খেলত অঞ্চলটোৰ স্ত্ৰী শিক্ষাৰ একমাত্ৰ এইটো অনুষ্ঠানৰ কেবাগৰাকী ছাত্ৰী নিজ প্ৰতিভাৰে বিদ্যালয়খনৰ লগতে শালবাৰী অঞ্চললৈ সুনাম কঢ়িয়াই আনিবলৈ সক্ষম হৈছে। বিদ্যালয়খনৰ কেবাগৰাকী ছাত্ৰী শালবাৰী জিলা ক্ৰীড়া সন্থাৰ মাধ্যমেৰে অসম ৰাজ্যিক কাবাডী দলৰ খেলুৱৈ হিচাপে নিৰ্বাচিত হৈ ৰাজ্যৰ বাহিৰত অনুষ্ঠিত হোৱা ৰাষ্ট্ৰীয় কাবাডী প্ৰতিযোগিতাত একাধিকবাৰ অসমক প্ৰতিনিধিত্ব কৰাৰ সুযোগ লাভ কৰে। উশু খেলতো এই ছোৱালী বিদ্যালয়খনৰ কেবাগৰাকী ছাত্ৰীয়ে নিজস্ব প্ৰতিভাৰ প্ৰমাণ দি আহিছে। বিশেষকৈ শালবাৰী গাঁৱৰ সৌমশ্ৰী উজীৰে উশু খেলত কৃতিত্ব লভিবলৈ সক্ষম হৈছে। তেওঁ কেবাবাৰো ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ৰ উশু প্ৰতিযোগিতাত পদক লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। ২০১৫ চনত হিমালয় প্ৰদেশৰ মণ্ডিত অনুষ্ঠিত হোৱা ১৪ সংখ্যক ৰাষ্ট্ৰীয় জুনিয়ৰ উশু চেম্পিয়নশ্বিপৰ 'শ্বান-শ্ব' শাখাত প্ৰতিদ্বন্দিতা কৰি সৌমশ্ৰী উজীৰে অসমৰ বাবে এটা স্বৰ্ণ পদক অৰ্জন কৰি ৰাজ্যখনৰ লগতে নিজ অঞ্চলৰ বাবে গৌৰৱ কঢ়িয়াই আনে। বক্সিং খেলতো স্ত্ৰী শিক্ষাৰ এই শিক্ষানুষ্ঠানটিৰ বিশেষ অৱদান থকাটো স্বীকাৰ কৰিব লাগিব। ২০১৫ ত যোৰহাট জিলাৰ তিতাবৰত অনুষ্ঠিত হোৱা ৩৫ সংখ্যক সদৌ অসম জুনিয়ৰ/চাৰ-জুনিয়ৰ বক্সিং চেম্পিয়নশ্বিপত বাক্সা জিলাৰ বক্সিং সন্থাৰ হৈ অংশগ্ৰহণ কৰি এইখন বিদ্যালয়ৰ চুকুটি বড়োই ছোৱালীৰ চাৰ-জুনিয়ৰ শাখাত স্বৰ্ণ, উষা বসুমতাৰীয়ে ৰৌপ্য আৰু জুনিয়ৰ শাখাত জোন্না বসুমতাৰী আৰু মনিকা দৈমাৰীয়ে তাম্ৰ পদক জিকিবলৈ সক্ষম হয়। আনহাতে ২০১৪ ত টেলেংগানাত অনুষ্ঠিত হোৱা National School Boxing Championship ত প্ৰতিদ্বন্দিতা কৰি যমুনা বসুমতাৰীয়ে ৰৌপ্য আৰু স্বপ্না মচাহাৰীয়ে তাম্ৰ পদক লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। আকৌ ২০১৫ ৰ মাৰ্চত গুৱাহাটীৰ সৰুসজাই ষ্টেডিয়ামত অনুষ্ঠিত State School Games ৰ বক্সিং খেলৰ ১৪ বছৰ অনূৰ্ধ ছোৱালী শাখাত অংশগ্ৰহণ কৰি বিদ্যালয়খনৰ চুকুটি বড়োই ৰূপৰ আৰু মনিকা দৈমাৰীয়ে তাম্ৰ পদক অৰ্জনেৰে বিদ্যালয়খনলৈ গৌৰৱ কঢ়িয়াই আনে। উল্লেখযোগ্য যে এইসকল ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ এনেকুৱা খেল প্ৰতিভাই কেবল বিদ্যালয় দুখন অথবা অঞ্চলটোৰ খেলৰ উত্তৰণতেই নহয়, ৰাজ্যিক খেলৰ ক্ষেত্ৰখনতো অৱদান আগবঢ়াৰ লগতে বহুতক অনুপ্ৰাণিত কৰাত সহায় কৰিছে। বি.টি.এ.ডি. গঠনৰ পাছত এই অঞ্চলৰ প্ৰতিভাশালী খেলুৱৈসকলক চিনাক্ত তথা একত্ৰিত কৰি খেলৰ অধিক উন্নয়ন কৰাৰ স্বৰ্থত বি.টি.এ.ডি.ৰ জিলাসমূহত মহকুমা আৰু জিলা সদৰ পৰ্যায়ত একোটা ক্ৰীড়া সংগঠন গঠন কৰা হয়। পিছলৈ ইয়াক 'শালবাৰী জিলা ক্ৰীড়া সন্থা' নামেৰে নামকৰণ কৰা হয়। এই ক্ৰীড়া সন্থাটোৰ প্ৰতিষ্ঠাপক সভাপতি আৰু সম্পাদক হল বৰ্তমানো কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰি থকা শৰণীয়া টাঙ্গাবাৰী গাঁৱৰ মুকুল চন্দ্ৰ বড়ো আৰু লতিবাৰী গাঁৱৰ বানেশ্বৰ ব্ৰহ্ম। প্ৰতিষ্ঠা কালৰে পৰা এই ক্ৰীড়া সংগঠনটোৱে নিজ এলেকাধীন অঞ্চলসমূহত বিভিন্নখেলক পদ্ধতিগত আৰু উন্নত কৰাৰ লগতে প্ৰায় অপ্ৰচলিত হ'বলৈ ধৰা কিছুমান খেলক জনপ্ৰিয় আৰু প্ৰচলন কৰোৱাৰ চেষ্টাত আত্মনিয়োগ কৰি খেলৰ দিশত বিশেষ

অৱদান যোগাই আহিছে। কাবাডী খেলৰ মানদণ্ড উন্নত কৰাৰ বাবে শালবাৰী জিলা ক্ৰীড়া সন্থাৰ তত্বাবধানত শালবাৰীকে ধৰি বিভিন্ন অঞ্চলত এইবিধ খেলৰ প্ৰশিক্ষণৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ লগতে সদৌ অসম আন্তঃজিলা কাবাডী প্ৰতিযোগিতাসমূহত নিয়মীয়াকৈ অংশগ্ৰহণ কৰি আহিছে। উল্লেখযোগ্য যে সদৌ অসম আন্তঃজিলা কাবাডী প্ৰতিযোগিতাৰ ছোৱালীৰ চাৰ-জুনিয়ৰ শাখাত ছেম্পিয়নৰ 'হেট্ৰিক' কৰি শালবাৰী জিলা ক্ৰীড়া সন্থা বিৰল সন্মানৰ অধিকাৰী হোৱাৰ গৌৰৱ অৰ্জন কৰে। এইটো স্বীকাৰ কৰিব লাগিব যে শালবাৰী অঞ্চলৰ খেল-ধেমালি জগতত 'শালবাৰী জিলা ক্ৰীড়া সন্থা' অৱদান উল্লেখনীয়।

শালবাৰী মহকুমাবাসীৰ বাবে সুখবৰ যে, মহকুমাখনৰ অন্তৰ্গত উধিয়াগুৰী আৰু কমলাবাৰী গাঁও সংলগ্ন গো-চৰনীয়া পথাৰত পূৰ্ণাংগ পৰ্যায়ৰ এখন ষ্টেডিয়াম নিৰ্মাণ হৈ আছে। ষ্টেডিয়ামখনৰ পেভিলিয়ন (Pavillion) আৰু এটা দিশৰ গেলাৰী সম্পূৰ্ণ হোৱাৰ লগতে বৰ্তমান চাৰিওটা দিশৰ দেৱাল নিৰ্মাণৰ কাম চলি আছে। কিন্তু দুখৰ বিষয় যে, ষ্টেডিয়ামখনক অঞ্চলৰ এটা অতি প্ৰয়োজনীয় সম্পত্তি বুলি ভবাৰ বিপৰীতে ক্ষতিকাৰক মনোভাৱৰ ব্যক্তিসমূহে নিৰ্মাণ সম্পূৰ্ণ হোৱা পেভিলিয়নৰ যথেষ্ট ক্ষতি সাধন কৰিছে। এনেকুৱা কাৰ্য খেলৰ উন্নয়নৰ হেঙাৰস্বৰূপ আৰু সমগ্ৰ অঞ্চলৰ বাবেই ই ক্ষতিকাৰক প্ৰত্যেকজন সচেতন নাগৰিকে এনেকুৱা কাৰ্যৰ বিৰুদ্ধে সচেতন হ'ব লাগে। কিয়নো পৰিকল্পনা অনুসৰি ষ্টেডিয়ামখন সম্পূৰ্ণ কৰিব পাৰিলে গোটেই অঞ্চলৰ বাবে ই এক বৃহৎ সম্পত্তিস্বৰূপ হ'ব আৰু তেতিয়া অঞ্চলত বিভিন্ন খেল আৰু খেলুৱৈৰ মানদণ্ড উন্নত হোৱাৰ লগতে খেলত শালবাৰী অঞ্চলৰ অৱদানৰ মাপকাঠিডাল উৰ্দ্ধমুখী হৈ গৈ থাকিব।

সামৰণি :-

মানৱ জাতিৰ বাবে খেল-ধেমালি অতিকৈ প্ৰয়োজন। খেল-ধেমালিৰ জৰিয়তে এজন মানুহে সুস্থ, সবল, নিৰোগী হৈ থাকিব পাৰে। সুস্থ শৰীৰ এজন ব্যক্তিৰ বাবে অমূল্য সম্পদ। খেল-ধেমালিয়ে ল'ৰা-ছোৱালীবোৰৰ মানসিক, বৌদ্ধিক বিকাশ হোৱাত সহায় কৰে।

পৰিসমাপ্তিত ক'ব লাগিব যে, শালবাৰী অঞ্চলৰ ল'ৰা-ছোৱালীবোৰ খেল-ধেমালিত আগবাঢ়ি গৈ আছে। বৰ্তমানলৈকে শালবাৰী অঞ্চলৰ বহুকেইজন খেলুৱৈ বিশেষকৈ ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ৰ কাবাডী প্ৰতিযোগিতা সমূহত অংশগ্ৰহণ কৰি অঞ্চললৈ গৌৰৱ কঢ়িয়াই অনাৰ লগতে এইবিধ খেলত প্ৰভূত অৱদান যোগাই আহিছে। বৰ্তমান যিসকল খেলুৱৈয়ে খেল অব্যাহত ৰাখিছে তেখেতসকলে যদি নিজৰ খেল প্ৰতিভাৰ প্ৰতি সচেতন হয় আৰু ৰাজ্যৰ খেল বিভাগৰ পৰা উপযুক্ত সহাৰিপায় তেতিয়াহ'লে ভৱিষ্যতলৈ তেখেতসকলৰ ৰূপত শালবাৰী অঞ্চলে বহুকেইজন জাতীয় খেলুৱৈ পাব বুলি অনুমান কৰিব পাৰি।

সহায়ক গ্ৰন্থ-পঞ্জী :-

হাজৰিকা, কুমুদ : খেল, ২০০২

বড়ো, মুকুল চন্দ্ৰ : ক্ৰীড়া জগতত শালবাৰীৰ অৱদান (প্ৰবন্ধ), ২০১৫

সহায়ক ব্যক্তি :-

শ্ৰীতৰুণ চন্দ্ৰ দাস, বয়স - ৫৯ বছৰ, গাঁও - উধিয়াগুৰী।